

VINERI · 12 MARTIE 2004 · ANUL LIV NR. 11

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

„Pă zăpadă sau pă soare, străbăteam hotarele...”

„Toate cântecele sunt o parte din sufletul meu...”

Scăderea dramatică a sprijinului acordat minorităților

CALENDAR ORTODOX

15 martie, luni – Sf. Mc. Agapie, Plisie și Timolau.
16 martie, marți – Sf. Mucenici: Sabin, Papa, Romano, Anin.
17 martie, miercuri – Cuv. Alexie, omul lui Dumnezeu; Sf. Mc. Marin.
18 martie, joi – Sfântul Chiril, Patriarhul Ierusalimului.
19 martie, vineri – Sf. Mc. Hrisant, Daria, Ilaria.
20 martie, sâmbătă – Cuv. Părinți uciși în Mănăstirea Sf. Sava (*Pomenirea morților*).
21 martie, duminică – Cuv. Iacob, Episcopul și Mărturisitorul; Sf. Toma și Serapion.

Din credințele poporului

La Sânti, adică Moși (9 martie), se încep toate fermecăturile, vrăjitoriile și făpturile (cu care se folosește omul peste tot anul), mai vârtos pentru luarea manei (rodului) din câmp, din casă și familie. Aceste fermecătorii încep a se face la Sânti și se gată la Joi-Mari înainte de Paști.

AGENDĂ

15 martie

– Sărbătoarea națională a Ungariei în memoria evenimentelor de la 1848-49.

1907 – primele femei devenite *membre ale parlamentului* au fost alese în Finlanda, în anul 1907, când 19 constituante au primit calitatea de membre.

16 martie

1882 – s-a născut *Nicolae Titulescu*, om politic și diplomat român, unul dintre marii diplomați europeni din perioada interbelică.

1898 – s-a născut, la Micherechi, povestitorul *Vasile Gurzău*.

17 martie

1941 – a încetat din viață, la Cannes (Franța), *Nicolae Titulescu*, om politic și diplomat român, unul dintre marii diplomați europeni din perioada interbelică.

1883 – s-a născut Urmuz (Demetru Dem. Demetrescu-Buzău), unul dintre cei mai originali reprezentanți ai literaturii române de avangardă.

18 martie

1788 – apare, la Londra, primul număr al ziarului „*The Times*”.

1844 – s-a născut *Nikolai Andreievici Rimski-Korsakov*, compozitor, dirijor, muzicolog rus.

1865 – s-a stins din viață, la București, scriitorul *Nicolae Filimon*, primul critic muzical român.

1906 – *Traian Vuia* a realizat, la Paris, primul zbor din lume cu un aparat mai greu decât aerul și exclusiv cu mijloace proprii de bord.

19 martie

1895 – s-a născut, la Câmpulung-Muscel, *Ion Barbu*, poet și matematician român.

1917 – s-a născut, la București, compozitorul și pianistul de concert român *Dinu Lipatti*.

20 martie

1820 – s-a născut, la Huși, în Moldova, *Alexandru Ioan Cuza*, primul domnitor al Principatelor Române Unite (între 1859-1866).

1831 – s-a născut pictorul român *Theodor Aman*.

1886 – s-a născut poetul *George Topârceanu*.

21 martie

1685 – s-a născut, la Eisenach, compozitorul german, *Johann Sebastian Bach*. Unul dintre marile genii muzicale ale tuturor timpurilor, a făcut parte dintr-o familie cu o veche și bogată tradiție ale cărei ramificații cuprind două secole.

Credit de învățământ și pentru studenții care învață în România

Coalitia Românilor din Ungaria, în trecutul nu prea îndepărtat s-a adresat cu scrisori oficiale la comisarul parlamentar al drepturilor minoritare și la Ministerul Învățământului Public. În acestea remarcă faptul că studenții cetățeni maghiari, care își continuă studiile în străinătate, la ora actuală, nu pot beneficia de credit de învățământ și cere acestor studenți de naționalitate acel drept de care se pot folosi colegii lor care studiază la școlile superioare din Ungaria. După ce *Kaltenbach Jenő* a răspuns solicitării cu pornirea unei investigații, și oficiul ministrului *Magyar Bálint* a reacționat la solicitarea venită din partea Coalitiei. În scrisoarea sa, secretarul

La Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj învață mulți tineri români din Ungaria

de stat *dr. Szüdi János*, îl informează pe *Teodor Martin*, președintele Coalitiei, că observația organizației sale este îndreptățită și că actuala stare de fapt, printre alții, îi defavorizează și pe studenții români din Ungaria, aflați la școli superioare în România. În

continuare, reprezentantul ministerului de resort mai informează Coalitia că modificarea decretului guvernamental cu nr. 119/2001 (VI. 30.) este în curs și după intențiile portofoliului noile reglementări vor soluționa și problema în discuție. **Șt. C.**

ZDF la Giula

Cu scopul de a prelucra tema aderării Ungariei la Uniunea Europeană, o echipă de filmare a televiziunii germane ZDF a filmat la Giula – a relatat ziarul județean din Bichiș. Cu această ocazie a vizitat localități multietnice de pe lângă frontiera română. De la 1 mai, Ungaria va deveni membră a Uniunii Europene, iar România încă nu. Realizatorii televiziunii ZDF au fost curioși cum vor

evolua legăturile comunității românești din Ungaria cu țara-mamă. În film, *Szabó Jenő*, viceprimarul orașului Giula povestește cum s-a format pe vremuri cartierele „Orașul românesc” și „Orașul nemțesc”, tot atunci vorbește și despre legăturile frățesti ale orașului cu Aradul. Echipa de filmare a vizitat și localitățile Aletea, Chitighaz, Leucushaz, precum și România.

„Perle” din literaturile minorităților

Începând cu data de 2 martie, Radiodifuziunea Maghiară a lansat emisiunea „Perle” – un moment poetic ce prezintă aspecte din viața literară a minorităților din Ungaria. Cinci minute de literatură se pot auzi de două ori pe săptămână, marți și joi, cu începere de la ora 21.55, pe programul Kossuth. Scopul emisiunii este ca în tălmăcirea unor actori maghiari de renume să fie făcute cunoscute publicului larg fragmente din creația lite-

rară a celor 13 minorități naționale și etnice din Ungaria. **I. K.**

Turiștii străini redescoperă România

România ocupă poziția a doua în clasamentul țărilor care au înregistrat în 2003 o creștere a numărului de turiști străini sosiți, cu o creștere de 14%, conform unui studiu realizat de Comisia Europeană de Turism. Datele arată că pe primul loc se află Bulgaria care a înregistrat o creștere de aproape 18%, iar pe locul trei se află Islanda, cu o creștere de 12%.

În ceea ce privește Ungaria, ea a înregistrat o scădere a numărului de turiști în 2003, cu aproape cinci procente.

(TriplexNews)

Noua politică de vecinătate a Uniunii Europene

Uniunea Europeană va acorda noilor săi vecini de după extindere toate drepturile de care se bucură și membrii UE, mai puțin prezența în instituțiile cu drept de decizie – a declarat președintele Comisiei Europene *Romano Prodi*, citat de TriplexNews. Executivul a elaborat un proiect de politică a „noii vecinătăți”, cu care se va

învecina Uniunea Europeană după extinderea de la 1 mai. „Obiectivul este să extindem cele patru libertăți pe care se bazează Uniunea (libera circulație a mărfurilor, a serviciilor, a persoanelor și a capitalului) și la aceste state, concretizând astfel angajamentul nostru de a nu ridica noi bariere în Europa” – a mai afirmat Prodi.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Lucrările lui Oroian în marile centre românești de cultură

În perioada 6 februarie–4 martie, Muzeul de Artă din Cluj a găzduit expoziția personală a artistului giulian Ștefan Oroian. Cel care a depus eforturi pentru ca lucrările artistului român contemporan din Ungaria să ajungă la publicul românesc este **dr. Aurel Chiriac**, directorul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea, care ne-a oferit detalii despre actualele și următoarele expoziții de Oroian în România.

– Expoziția este datorată Muzeului Țării Crișurilor, care are o relație mai veche cu Ștefan Oroian, o relație care s-a concretizat într-o expoziție mare, organizată în România la începutul anilor '90 la muzeul orădean, o relație care apoi a continuat și la nivel personal, dar și prin organizarea unor expoziții de grup la care a participat Ștefan Oroian, tot la muzeul din Oradea. În acest sens pot fi considerat impresar, pentru că am fost convins că Ștefan Oroian trebuie să pătrundă în arta românească, în conștiințele oamenilor din România, pentru că, fără îndoială, reprezintă un vârful artei contemporane și din România, dar și din Ungaria, unde trăiește. Expoziția a fost întâi deschisă la Muzeul Județean Bistrița-Năsăud, respectiv în orașul Bistrița, unde a stat peste o lună, pentru că vernisajul a avut loc în luna decembrie. Trebuie să spunem că expoziția a fost foarte bine primită și la Bistrița. Ecouri în presă sunt foarte multe, de asemenea la Cluj a fost reluată această apreciere și chiar la dimensiuni spectaculoase. Aici critici de artă, istorici de artă consideră că Ștefan Oroian este, fără îndoială, unul din artiștii cu o individualitate în plan plastic și cu un mesaj de luat în seamă.

– Putem spune că este vorba de un turneu în cadrul căruia artistul Ștefan Oroian expune picturi și lucrări de artă plastică?

– Este un turneu, pentru că așa am gândit această expoziție. O primă etapă a acestui turneu înseamnă Bistrița, Cluj și, în curând, Baia Mare. O a doua etapă, care înseamnă perioada de toamnă a acestui an, va duce expoziția la Constanța și Iași, deci în alte două centre importante ale României, și din punct de vedere cultural, dar și economic chiar. Este un turneu pe care dorim să-l încununăm cu o expoziție mare la București,

probabil la Oficiul de Expoziții. Mai trebuie spus că în expoziție nu este prezentă numai pictura, ci și sculptura lui Ștefan Oroian. Este deci o expoziție personală care ni-l prezintă pe Ștefan Oroian la momentul anului 2004, prin creația lui specifică.

– Următoarea etapă, expoziția din Baia Mare, când va avea loc și unde anume va fi vernisată?

– Expoziția va fi vernisată spre sfârșitul acestei luni, la Muzeul de Artă din Baia Mare. Vrem să fie un eveniment și acolo, așa cum a fost și în celelalte două orașe amintite. Ștefan Oroian se bucură în mod special pentru Baia Mare, ținând cont că acolo s-a născut o școală de pictură importantă, Școala de la Baia Mare, care există și până astăzi.

– Au vizitat mulți până acum expozițiile?

– Da, publicul a fost numeros, mai ales la Cluj, unde nu numai specialiștii, ci și publicul larg, și studenții au vizitat expoziția. Repet că există un ecou interesant al acestei expoziții, un ecou care poate fi confirmat prin ceea ce a apărut în presă. Dar nu numai în cotidiene, ci și în revistele de cultură ale Clujului.

I. Kaupert

„Toate cântecele sunt o parte din sufletul meu...”

La începutul acestui an a apărut un compact disc cu titlul „Fonoteca de aur a românilor din Ungaria” și cu subtitlul „Cântece și dansuri populare din Micherechi”. Discul a fost editat de Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, cu sprijinul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” și al Autogovernării Românești din sectorul III al Budapestei. Realizatoarea CD-ului este doamna **Eva Cozma Frățean**, cea care a cules cu mulți ani în urmă frumoasele cântece populare românești din satele noastre, cântece pe care azi le mai putem auzi doar la radio sau pe disc.

– Care este istoria apariției acestui compact disc?

– Discul cuprinde cântece și melodii de dansuri populare pe care le-am cules între anii 1978–1983, la Micherechi. În acești ani, am înregistrat folclor muzical și la românii din Aletea, Bățania, Chitighaz și Otlaca-Pustă. Cu 20 de ani în urmă, în aceste locuri am mai găsit interpreți care cunoșteau încă numeroase cântece și melodii păstrate din străbuni. Momentul a fost poate ultimul, când s-a mai putut înregistra o colecție de melodii populare românești de o asemenea amploare. În cele cinci localități românești am adunat de la 27 de informatori peste 200 de cântece, dintre care 171 au fost notate și publicate într-o carte de cântece. Culegerea a apărut în anul 1987, la Editura Didactică din Budapesta, mulțumit redactorului responsabil **dr. Gheorghe Mihăescu**, în volumul intitulat „Cântece populare românești din Ungaria”. Cartea cuprinde textul și notația melodiilor culese. În urma culegerilor din acei ani, am dispus deci de o înregis-

trare de mai mult de 4 ore pe bandă de magnetofon de o calitate destul de bună. Apoi am avut transcrierea textelor melodiilor, precum notarea muzicală a acestora. Acum, când există posibilitatea transcrierii și arhivării muzicii pe compact disc, ar fi fost păcat să nu încercăm să oferim pentru largul public șansa cunoașterii acestui material sonor, acestor cântece de o deosebită valoare.

– Cine sunt cântăreții și muzicanții pe care-i putem auzi pe disc?

– Compact discul este o prezentare brută a melodiilor culese la Micherechi, cuprinse în cartea amintită, și păstrează pentru posteritate vocea, stilul interpretativ special al cântăreților din satul meu natal. Dintre cei 8 interpreți 5 nu mai sunt în viață – **Maria Marc Martin**, **Ana Iuhas Sava**, **Ioan Bara**, **Gheorghe Gurzău** și tatăl meu **Gheorghe Cozma**. Pe CD o să-i mai auziți pe **Ana Marc Dulău** și pe **Gheorghe Dulău**, precum pe **Eva Cozma Deák**. Sunt imprimate aici 53 de melodii, 74 de minute de cântece și muzică populară românească specifică pentru Micherechi. Melodiile de pe disc nu sunt redactate. Ele apar așa cum ni le-au cântat cu 20 de ani în urmă acești oameni minunați.

– Cui i se adresează discul? Are un anumit public țintă?

– CD-ul poate nu oferă o distracție convențională, dar redă specificul muzical al locului. La Micherechi, în acei ani, mai existau și alți cântăreți, muzicanți cu același talent. Îmi pare rău că la ei n-am ajuns, că pe ei nu-i putem auzi pe acest disc, dar mă consolează convingerea că toate-toate acele melodii pe care le-am imprimat sunt una mai fru-

moasă decât cealaltă. Sper ca discul să placă multora, chiar și din nostalgie. Sunt convins că la Micherechi foarte mulți sunt cei care le cunosc chiar bine aceste melodii. Poate o să cânte împreună cu interpreții noștri – mai ales cei mai în vârstă. Dar am observat că la Micherechi și copiii de școală cunosc multe melodii românești. Sper, de asemenea, că acest CD o să ajute la dezvoltarea repertoriului lor.

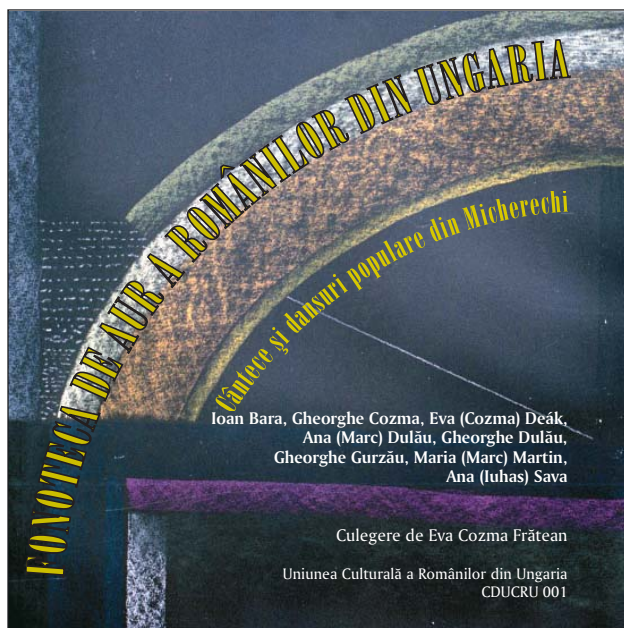
– Aveți o anumită melodie preferată pe acest disc?

– Fie-mi permis să vorbesc de întregul material imprimat acum 20-25 de ani, atât la Micherechi, cât și la Aletea, Bățania, Chitighaz sau la Pustă. Pentru că îmi amintesc atât de viu de toți acei oameni minunați care m-au primit în casa lor, s-au adunat la o familie să ne întâlnim pentru a cânta. Au fost aceste momente de neuitat pentru mine. În acești ani care au trecut de la întâlnire, am ascultat de o mie de ori aceste melodii și sunt emoționată ori de câte ori le mai ascult. Sper să am posibilitatea să continuăm transcrierea culegerii, să apară pe CD și melodiile din Bățania, Aletea, Chitighaz și Otlaca-Pustă. Desigur, am câteva cântece preferate, mai ales acelea pe care le cântă tatăl meu. Dar nu aș vrea să amintesc nici una dintre ele fiindcă tot materialul, toate cântecele sunt o parte din sufletul meu. Sunt sigură că fiecare interpret și-a cântat cele mai ascunse sentimente ale lui, fiecare melodie și text este o parte semnificativă a interpretului.

– Aproape jumătate din cele 53 de melodii sunt interpretate de tatăl dvs., care nu mai este printre noi. Cu ce sentimente ați predat publicului admirator de muzică populară aceste cântece, care au făcut parte din viața familiei dvs.?

– Imprimarea cu tatăl meu n-a durat mai mult timp decât cât se aude pe CD. Mărturisesc că am rămas surprinsă de mulțimea melodiilor pe care mi le-a cântat, fără ca tata să se fi pregătit în mod special pentru imprimare. Le-a cântat de parcă ar fi povestit o întâmplare fără de sfârșit.

(Continuare în pag. a 4-a)

Coperta compact discului, ilustrat cu o pictură de Ștefan Oroian

„Pachetul Draskovics” scade dramatic sprijinul alocat minorităților

Bugetul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” s-a micșorat cu mai mult de 40 % față de anul trecut. Principala sursă a presei scrise și a sferei civile ale minorităților, în anul 2003, a dispus de un buget de peste 660 de milioane de forinți, care în acest an fost scăzut la 391 de milioane. Scăderea drastică s-a produs în urma intrării în vigoare a așa-numitului „Pachet Draskovics”.

Noul ministru de finanțe a introdus un regim riguros de economisire în sfera de stat, ceea ce atinge, acum, în mod serios și alocațiile rezervate minorităților. Molnár Márton, directorul Fundației Publice pentru Minorități ne-a informat că în Legea bugetară li s-a prevăzut suma de 500 de milioane de forinți, însă din acestea guvernul a blocat utilizarea a 109 milioane. La folosirea acestora sunt prea puține șanse, susține directorul, pentru că ele pot fi puse în circulație numai în cazul îmbunătățirii serioase a bugetului de stat. Din suma care a rămas în urma blocării, presa scrisă a minorităților va primi, în total, 210 milioane de forinți, față de cele 280 de milioane din anul precedent. Merită remarcat că pentru presa scrisă a naționalităților aceasta este principala sursă de bani. În cazul mai multor reviste Fundația reprezintă singura sursă. Va scăde dramatic și sprijinul de stat alocat programelor și proiectelor de naționalitate. Acestea, anul trecut, au fost susținute cu 380 de milioane, iar anul acesta vor beneficia de un sprijin scăzut cu 200 de milioane. Ceea ce înseamnă că activitățile culturale și obștești vor primi mai puțin decât jumătatea alocațiilor din anul 2003.

În amărăciunea, în primul rând, a sferei civile, o mică rază de speranță înseamnă că, începând cu acest an, minoritățile vor putea apela și la o nouă sursă de stat. La Fondul Național Cultural s-au separat 100 de milioane de forinți pentru sprijinirea activităților desfășurate de grupurile etnice. Asupra utilizării și distribuirii acestui fond va hotărî Colegiul de specialitate al Consiliului Naționalităților din cadrul Ministerului Patrimoniului Cultural Național, ne-a informat Tiberiu Luhas, șeful Oficiului Auto-

guvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, delegat în noul for distribuitor, care s-a constituit la 10 martie, după încheierea ediției noastre. Consiliul Naționalităților este constituit din președinții reprezentanțelor naționale ale minorităților, iar președintele este Ian Fuzik, din partea autoguvernării slovace. Colegiul de specialitate al Consiliului este format din delegații ministerului culturii și a avut deja întruniri consultative încă înaintea înființării, membrii români ai acesteia fiind Tiberiu Luhas și lingvista dr. Ana Borbély.

Tot de la Tiberiu Luhas am aflat că la aceste reuniuni de pregătire s-au hotărât, în linii mari, principiile directoare ale distribuirii fondului de 100 de milioane de forinți. Conform acestora,

prima favorizată va fi presa scrisă în limbile naționalităților, tocmai pentru a contracara scăderea drastică a sprijinului venit din partea Fundației Publice pentru Minorități. Apoi, vor ajuta scoaterea calendarelor, pentru care redacțiile revistelor nu vor putea obține bani din alte părți și vor încerca să acopere cheltuielile de tipar ale cărților apărute în limba maternă. În cazul programelor culturale, vor susține, în primul rând, proiectele pe plan regional și național, în defavoarea celor locale, pentru că de pe acum se poate anticipa că acești bani vor fi insuficienți pentru acoperirea nevoilor reale, ne-a explicat principiile de distribuire Tiberiu Luhas.

Între timp, Fundația pentru Minorități a lansat concursul în categoria Programe pentru copii și tineret, la care dosarele pot fi înaintate până la data de 2 aprilie. Colegiul de specialitate al Consiliului Naționalităților din cadrul Ministerului Culturii își va lansa concursurile numai de acum înainte.

Ștefan Crâsta

„Toate cântecele sunt o parte din sufletul meu...”

(Urmare din pag. a 3-a)

Despre fiecare cântec știa, cine a îndrăgit-o cel mai mult melodia respectivă. Cunoștea perfect textul doinelor, în timp ce se „acompania” la vioară. Acest lucru l-am admirat și la Gheorghe Otlăcan din Pustă. Am simțit o obligație sufletească să fac cunoscut și pentru alții acel talent muzical care a caracterizat acești oameni.

– CD-ul cuprinde și un caiet, care oferă celor interesați și câteva informații generale despre folclorul muzical din Micherechi. Credeți că cel care va asculta acest compact disc va înțelege mai bine viața și gândirea omului micherechean, aflând aceste informații despre hora, colindatul sau jocul din acest sat românesc?

– M-am străduit să adaug și eu ceva la ceea ce este imprimat pe CD. Poate copiii de la școală pentru vreo lucrare sau temă de casă se vor folosi de aceste informații. Și

atunci, eventual o să și asculte câte una dintre melodii despre care am scris în acest caiet pe care-l pomeniți. Sper că acest caiet, precum cartea cu textul și notarea melodiilor, CD-ul cu interpretarea autentică a cântecelor românești de la noi, va contribui la cunoașterea acestor valori inestimabile. Totuși, cea mai fericită voi fi dacă se vor găsi ascultători cărora pur și simplu le va crea momente de bucurie doinele românești oferite prin acest CD.

Pe această cale aș vrea să mulțumesc tuturor celor care m-au ajutat la editarea cărții și CD-ului. În mod special lui Ștefan Oroian, care a contribuit cu pictura sa la realizarea copertei, ridicând valoarea CD-lui la un nivel estetic maxim. Totodată, sunt recunoscătoare muzicantului și redactorului de la radio Lang János, care a contribuit la mixajul materialului sonor. E. Iova

**Încheierea ediției:
marți, ora 18.00**

Legea pentru minorități în fața Parlamentului

Guvernul ungar, în ședința sa din săptămâna trecută, a dezbătut și a aprobat textul modificat al proiectului legii pentru minorități și a celei electorale. Proiectul prevede înregistrarea, pe plan local, a electoratului, o schimbare esențială de la care se așteaptă ca reprezentanțele de minoritate să fie alese numai de membrii propriilor comunități. În fiecare localitate nominalizată de autoguvernarea pe Țară se vor înființa comisii compuse din trei persoane care vor examina apartenența etnică a celor care se prezintă să fie introdus pe lista alegătorilor de naționalitate. În caz dacă autoguvernările nu vor nominaliza o localitate în care totuși se dorește alegerea unei autoconduceri minoritare, înființarea listei electoratului o pot iniția zece persoane cu drept de vot care se vor declara aparținători aceleiași etnie.

O altă schimbare esențială este trecerea la alegerea

directă a autoguvernărilor pe Țară. Astfel, în locul adunării electorilor de până acum, reprezentanța națională se va alege asemănător Parlamentului, sub forma unor liste ale organizațiilor sau ale grupurilor de interese. Varianta aprobată de guvern va fi încă discutată de parlamentari, iar pentru aprobarea ei va fi nevoie de o majoritate de două treimi a voturilor.

În legătură cu proiectul adoptat de guvern, în ziarul online *Origo*, și-au spus părerea mai mulți reprezentanți ai minorităților, printre care și Traian Cresta, președintele Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Șeful reprezentanței noastre susține că nici varianta legii adoptată de guvern nu va putea exclude fenomenul „etnobusiness”, deoarece chiar și inițiatorii vor putea manipula registrele alegătorilor. „Este nevoie numai de zece inițiatori într-o localitate. (...) În caz dacă autoguvernarea pe Țară va cuteza

să respingă propunerile minoritarilor falși va porni șirul unor procese fără precedent în sistemul juridic din Ungaria”, a precizat Traian Cresta pentru *Origo*. Președintele AȚRU susține și pe mai departe că scopul pri-

mordial ar fi filtrarea candidaților și nu a electoratului, reiese din declarația din articolul cu titlul „Porțițe pentru minoritarii falși în Legea pentru minorități”, apărută în ediția din 9 martie.

T. Boca – Șt. Crâsta

Creangă, în format multimedia

La Bojdeuca din Țicău, județul Iași, a fost lansat primul CD multimedia „Ion Creangă – Viața și opera”, pe care sunt înmagazinate 20.000 de pagini de text și imagine. Este prima carte electronică dedicată lui Ion Creangă și conține întreaga operă a scriitorului, inclusiv cea postumă. De asemenea, CD-ul conține și studii aparținând a 16 critici literari, printre care și Nicolae Iorga.

ETNIILE LUMII

Românii din Bulgaria și recuperarea identității

Mai mult sau mai puțin, comunitățile românești din jurul României contemporane au câteva caracteristici comune, al căror substrat ar putea fi înțeles numai printr-un studiu paralel complex. Românii din sudul Dunării, cei din Ungaria, din fosta Iugoslavie, o parte a moldovenilor, bucovinenii reprezintă acele comunități care n-au luat parte la formarea națiunii române moderne. Existența lor s-a desfășurat spontan, fără principii sistematice de organizare, restrânsă în jurul familiei, al comunității locale, eventual, al bisericii ortodoxe. Limba și tradițiile populare au fost singurele mijloace concrete prin care aceste comunități și-au susținut „conștiința unei entități deosebite”, iar statutul lor identitar, în cele mai multe cazuri, e fondat pe paradoxul „dublei apartenențe”: una oficială, propagată de putere și învățată la școală și una moștenită, ținută, oarecum, în secret.

Elementul românesc din Bulgaria e reprezentat prin două comunități distincte: *vlahii* și *aromânii*. Despre numărul exact al românilor și al aromânilor din Bulgaria, nu putem aduce date clare, deoarece constituția Bulgariei nu recunoaște aceste două comunități ca minorități cu drepturi oficiale, iar recensămintele – nici cele din ultimii ani – nu aduc informații obiective. Pe de altă parte, procesul de asimilare și o politică abilă, identică, de altfel, cu cea dusă de celelalte state naționale din Europa, au redus la minimum voința de a aparține prin etnie unui alt grup decât celui majoritar.

Imediat în sudul Dunării, de-a lungul graniței Bulgariei cu România și a celei cu Serbia, există o întreagă salbă de localități cu populație românească. Într-un volum „provocator” (*La Triballie*, apărut în 1991 la Paris), acești români sunt priviți ca fiind urmașii străvechilor locuitori din teritoriul vast, „de la Morava și Pozarevac, trecând prin regiunea Timocului și a Vidinului până la Iantra și Swistova, și de la Dunăre la Balcani. În total, circa 40.000 de ki-

lometri pătrați.” Lucrarea este emoționantă și abundă în informații, dar devine aproape inutilă în tumultul lumii moderne, dacă vlahii din Bulgaria continuă să dispară din cauza incapacității de a se adapta, social și etnic, la noile condiții, dacă istoria, care de atâtea ori i-a pus la încercare, nu-i ajută să se mențină în continuare, în alt mod, la alți parametri decât cei tradiționali, care nu mai dau randament. Și, bineînțeles, dacă politica bulgară nu-și schimbă modul de a-i privi. În general, cele mai multe publicații, articole, volume, monografii despre grupurile românești din alte state, pun un accent pronunțat pe trecut, pe origini, pe tradiții și obiceiuri care, odinioară, au asigurat coerența grupului, dar care în prezent, nu mai pot fi revigorate. Este alarmant faptul că, în timp ce la comunitățile minoritare din vestul Europei, pe primul plan trece analiza și modernizarea situației sociale și economice prezente și viitoare a minorității, grupurile românești din lumea estică evaluează și reevaluează trecutul istoric, căutând eroi și „tați ispășitori” pentru situația actuală.

La recensământul din 1940, în nord-vestul Bulgariei sunt semnați aproape 60.000 de români. Satele românești nu se opresc însă

Româncă cu pruncul din Vidin

la granița cu Serbia, marcată geografic de râul Timoc, căci, așa-numita „românie de pe Timoc” e răspândită și în Serbia. Precum și în cazul românilor din Ungaria, istoria începuturilor acestor comunități din Bulgaria, nu e deplin elucidată. Sunt teorii care susțin că această populație e urmașa celei rămasă în teritoriul menționat după retragerea stăpânirii romane. Altă ipoteză consi-

deră că e vorba de grupuri de români veniți din teritoriile de la nordul Dunării, în timpul unor migrații succesive, în perioada feudală sau mai nouă. Mai ales cercetătorii bulgari susțin, însă, că migrațiile, de fapt, au decurs astfel: populația bulgărească s-a retras din calea turcilor în nordul Dunării, printre români, rămânând în acele locuri un timp îndelungat. Acolo, au preluat

limba și obiceiurile românești, cu care s-au întors, apoi, în țara-mamă. Deci, românii din nord-vestul Bulgariei, ar fi, de fapt, niște bulgari românizați. Această teorie asupra originii românilor din Bulgaria a fost îmbrățișată și de o serie de intelectuali, preoți și învățători, reprezentativi pentru comunitate, lucru care, bineînțeles, a slăbit mult coeziunea identitară a grupului. Cu toate acestea, dacă toate cele trei variante trăiesc în conștiința vlahilor, pot fi valabile toate trei, căci comunitățile românești par a avea, într-adevăr, vechimi și origini diferite. Legăturile (etnice, folclorice, lingvistice) ale celor mai mulți români din nordul Bulgariei cu românii din Oltenia sunt evidente. În multe dintre familiile din satele românești se mai păstrează încă amintirea strămoșului care a trecut Dunărea și s-a așezat într-o nouă „patrie”.

Populația românească de la dreapta Dunării e denumită de bulgari cu termenul „vlasi”, iar limba lor, „vlasite”. Nu e vorba de o comunitate unitară, vlahii înșiși s-au împărțit în câteva colectivități regionale. În cadrul întregii comunități timocene (din Serbia și Bulgaria), se fac deosebiri între *munteni* (numiți și *unguri*, deoarece sunt, probabil, de origine transilvană) și *cele trei grupuri de origine oltenească*. Este vorba despre sate de *văleni*, de *pădureni* și de *câmpeni*. Vălenii locuiesc în localitățile de la cotul Dunării (precum Florentin, Coșava, Pocraina), la nord de orașul Vidin (numit de românii de aici *Di*), de-a lungul graniței cu județele românești Mehedinți și Dolj. Zona e denumită „Cornul de Aur”, pentru rodnicia pământului din lunca Dunării. Satele de pădureni sunt așezate spre granița cu Serbia, în zone păduroase: Calinic, Topoloveț, Boriloveț, Drujba (fostă Molălăia), Rabrova. Între zona pădurenilor și cea a vălenilor se află satele de câmpeni: Ciocărlina, Tianuț, Gânzova, Vârfu, Bregova, Bălei, Răchitnița, Maior Uzunov (fost Halavagii).

(Continuare în pag. a 10-a)

Harta Timocului

Întrunirea pastorilor baptiști din regiunea Crișurilor

Pastorii baptiști din comunitatea noastră regională se întâlnesc anual, organizând de șase ori câte o zi de părtășie, consultare și perfecționare teologică. Iar în seara acelei zile se întâlnesc cu biserica gazdă.

Prima întâlnire din acest an a avut loc la 6 februarie, întâlnire specială pentru care Biserica Baptistă din Micherechi a asigurat locul. Consfătuirea actuală s-a desfășurat deja cu participarea noului pastor din Micherechi *Teofil Tripo*. Dânsul ne-a salutat și ne-a primit pe toți cu bucurie și dragoste frățască. Tot fratele Teofil ne-a ținut un timp de închinăciune de dimineață. După aceea am avut ocazia să ascultăm o expunere teologică din partea profesorului *Váradi Endre* de la Academia Teologică Baptistă din Budapesta. Atât discuțiile, cât și comentariile și dezbaterile subiectului au fost foarte utile. Am mai discutat și despre alte teme practice și actuale din viața comunităților noastre.

Frații și surorile din loc ne-au așteptat cu o masă bogat încărcată. Și în aceste momente am simțit deosebită dragoste față de oaspeți. Deoarece noi trei, *Dumi-*

tru Rus, *Teofil Tripo* și subsemnatul suntem pastori de pe câmpul misiunii de limba română din Ungaria, ne-am simțit ca acasă într-o comunitate, biserică creștină română. Însă nici frații, colegii noștri din partea misiunii maghiare nu au simțit mai puțină dragoste frățască. Și ei s-au simțit la fel de bine în mijlocul fraților micherecheni.

Și serviciul divin de seară a fost la fel de binecuvântat, la care au participat și frații și surorile din loc. Atunci a predicat fratele *Papp József*, care a povestit câte ceva și despre originea lui familială. Tatăl său a știut încă bine românește. A citat și un cântec învățat de la tatăl său: „O, ce dulce nume-i Isus!...” Textul de bază citit de fratele Papp, a fost din cartea prorocului Osea (14:5-6) „*Voi fi ca roua pentru Israel; el va înflori ca crinul, și va da rădăcini ca Libanul, Ramurile lui se vor întinde; măreția lui va fi ca a măslinului și miresmele lui ca ale Libanului*”. După mesajul fratelui, „ne-am aliniat” și noi prin scurte mărturii, completări la predica dânsului, încheiând astfel această întâlnire deosebită.

Pastor Vasile Bodiș

STUDIUL BIBLIC

Epistola către Evrei

Lecțiile nr. 10-11

Pericolul respingerii (Evrei 10:19-39)

Scopul lecției este să ne dea imaginea groaznică a pedepsei care ne așteaptă dacă nu ne legăm tare de Domnul Isus prin credință.

Evreii de atunci și oamenii din societățile „creștine” de astăzi „știu” câte ceva despre Domnul Isus și lucrarea Lui. Această cunoștință teoretică, nu le va folosi la nimic, dacă după ce au aflat, îl resping practic pe Cristos, așteptând o „altă soluție”, mai bună. În afara lui Cristos, nu mai este nici o nădejde pentru viitor. Dumnezeu ne-a făcut ultima ofertă în Fiul Său. Alt „mesia”, altă „izbăvire” nu mai are de unde să vină. Pasajul începe printr-o descriere a vieții noi la care este chemat cel credincios (Evrei 10:19-25), continuă printr-o avertizare despre pericolul respingerii (Evrei 10:26-31) și se încheie cu un îndemn plin de încredere și de hotărâre (Evrei 10:32-39).

I. Cele trei elemente ale creștinismului

1. Credința
2. Nădejdea
3. Dragostea

II. Consecințele respingerii lui Cristos

1. O nădejde zadarnică.

Zădărnicia nădejzii într-o altă soluție.

2. O așteptare înfricoșată.

3. O pedeapsă prin foc mistuitoare.

Pedeapsa respingerii lui Cristos este mai cruntă decât orice altă pedeapsă (10:28-31).

III. Chemare la credincioșie

1. Un început frumos care trebuie dus până la capăt (10:32-34).

2. Apel la răbdare în vremuri grele (10:35-38).

3. Numai credința care perseverează duce la mântuire (10:38).

Calea credinței

Aici lecția ne arată „întreaga realitate” văzută și nevăzută și să ne îndemne să pășim dincolo de aparente în lumea realităților credinței.

Capitolul 11 din Evrei este supranumit și capitolul credinței sau capitolul oamenilor mari ai Bibliei.

Prin ce au fost acești oameni „mari”? Prin faptul că ei n-au încăput în limitele strâmte ale lumii văzute, ci s-au ridicat în nevăzuta lume a credinței și, călcând prin nevăzut, au trăit și realizat lucrări extraordinare, dincolo de limitele obișnuite ale existenței firești.

Întreaga epistolă este o chemare spre lumea spirituală a lui Cristos, dincolo de formele și ritualurile Templului. Începând cu Cristos, credincioșii sunt chemați să pătrundă dincolo de perdeaua dinăuntru a Templului, spre părtășia personală cu Dumnezeu. Mântuitorul ne-a învățat că nu mai trebuie „să ne închinăm nici în Ierusalim și nici pe muntele acesta. Căci Dumnezeu este

Duh, și cine se închină Lui, trebuie să I se închine în duh și în adevăr. Fiindcă astfel de închinători dorește Tatăl” (Ioan 4:19-24)

I. Chiar și o simplă lecătură a capitolului ne arată că **aceasta cale „a credinței”, lipsită de formele tradiționale, nu a fost o nouă tate care a debutat cu Biserica lui Cristos**. Duhul vrea să le arate evreilor șovăielnici că dintotdeauna, adevărații credincioși au ieșit înafara normelor tradiționale pășind în nevăzuta lume a credinței care se sprijină doar pe promisiunile lui Dumnezeu.

II. Al doilea lucru pe care-l arată capitolul acesta este că **cei ce au îmbrățișat calea credinței pășind dincolo de limitata realitate văzută, n-au fost niciodată înțeleși de cei din jur**. Ei au fost siliți să trăiască ca niște „străini și călători”, „priebești”, refuzați, persecutați și chinuți, totuși împlinind lucrări nemaipomenite pentru Dumnezeu și pentru aleșii Lui.

III. Al treilea lucru care se desprinde din capitolul 11 este: **că tot ce este în viața aceasta este „iluzoriu” și „trecător”, de o slabă calitate**. Se merită să suferim puțin ca să moștenim realitatea minunată de „dincolo” (11:10, 13-16, 24-27, 35).

IV. Capitolul se încheie greșit cu versetul 39. Lanțul raționamentului trece în capitolul 12:1-3, chemându-ne pe toți credincioșii de astăzi spre aceeași „cale a credinței” pe care au pășit glorioșii noștri înaintași. **Istoria „aleșilor” lui Dumnezeu nu s-a terminat încă. Eu și cu tine suntem chemați să continuăm faptele credinței**. Paginile albe de la sfârșitul cronicii lui Dumnezeu se scriu astăzi. Ce se va scrie despre tine?

Credință – O continuare
Credință – Neînțeleasă
Credință – Răsplătită
Credință – O cerință
(Roboam)

Zidirea sufletelor la conferința din Pécel

La data de 20-22 februarie a avut loc conferința tinerilor penticostali din Ungaria, organizat în orașul Pécel. Din Biserica Penticostală nr. 1 din Micherechi au luat parte cinci tineri. *Tabita Vaida, Petru Bottó, Mihai Luhas, Vasile Soós* și subsemnatul.

Programele celor trei zile au fost ținute la Căminul Cultural care a fost închiriat de către biserica gazdă Carmel, unde păstorul este *Prekopa Zoltán*.

Am avut posibilitatea să auzim predici prin care ne-am zidit sufletele, concerte și pantomime care au atras atenția tuturor. În cadrul acestei conferințe am discutat și despre tabăra de tineret care în acest an va fi organizată în Germania. Cei care am fost prezenți vom putea merge mai ieftin cu diferite ajutoare. Sper că în acest an vor mai fi conferințe și tabere, unde ne vom simți tot atât de bine ca la Pécel.

Vasile Martin

Evangelizare la Biserica Betel

Biserica Penticostală „Betel” din Micherechi organizează între 15 și 21 martie, ocazii speciale de evangelizare, la care sunt invitați toți localnicii și orice

suflet dornic după Vestea Bună a lui Dumnezeu. Evangelia va fi propovăduită de predicatori oaspeți din România, iar la programul de laudă vor contribui cu cân-

tări și poezii frați și grupuri de închinare tot din România. Serviciile de evangelizare vor începe în fiecare seară de la ora 18.00.

- p -

Românii ortodocși din Istanbul au primit o biserică

În Duminica Ortodoxiei, la 29 februarie, IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului și PS Ciprian Câmpineanul au participat la Istanbul, la încheierea protocolului dintre Patriarhia Ecumenică de Constantinopol și Patriarhia Română, au informat zilele trecute mediile românești. Sanctitatea Sa Bartolomeu I a consfințit concesionarea Bisericii „Sfânta Muceniță Paraschevi” din Istanbul către Patriarhia Română, prin Comunitatea Ortodoxă Română din metropola turcească, pentru o perioadă de cinci ani cu posibilitatea prelungirii, precizează Biroul de presă al Arhiepiscopiei Tomisului.

„Acest act, a declarat IPS Teodosie, va rămâne de neuitat pentru credincioșii noștri ortodocși români din Constantinopol, care au avut bucuria ca, în aceste zile binecuvântate de Dumnezeu prin Duminica Ortodoxiei, să primească bucuria ofierii slujbelor în biserica ridi-

cată din dragostea și daniile Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu, a cărui jertfă martirică este model de trăire a dreptei credințe”.

Ctitorie a Domnitorului Constantin Brâncoveanu, biserica se află în Patrimoniul Patriarhiei Ecumenice și, în urmă cu aproape doi ani, la cererea părintelui comunității ortodoxe, preotul Silviu State, au început o serie de demersuri pentru a li se oferi românilor din Istanbul posibilitatea ofierii slujbelor în aceasta biserică. IPS Teodosie, sub directă îndrumare a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a avut dese întâlniri atât cu comunitatea ortodoxă română, cât și cu Sanctitatea Sa Bartolomeu I. De asemenea, anul trecut s-au purtat discuții în vederea obținerii unui teren pentru un cimitir. Până acum, comunitatea ortodoxă română participa la slujbe într-un spațiu provizoriu.

RUGĂCIUNILE SĂPTĂMÂNII

Rugăciunea de miercuri

Doamne Atotputernice și Atotîndurate! Îmi aduc aminte că Te-ai născut Om din Sfânta Fecioară în peșteră și ai fost vândut cu treizeci de arginți de ucenicul cel viclean, ca să ne răscumperi de noi, păcătoșii, de sub puterea diavolului.

Pentru aceasta, Te rog, îndură-Te de mine, vânzătorul!

Primește, Doamne, această mică a mea rugăciune, și umilită a mea voin-

ță, că mă întristează pentru că Te-am întristat, și mă amărăsc pentru că Te-am supărat fără de număr. La Tine, Prea Bunule Mântuitor, am toată speranța, și cred că Tu, care din iubire de oameni ai primit să fii vândut pentru noi, Te vei îndura și de mine acum, ca să mă mântuiești de chinurile cele de veci, și să mă învrednicești împărăției Tale.

Nu Te depărta de la mine, Doamne, și ajută-mi,

ca în toate să fac voia Ta, și să nu Te mai răstignesc în toate zilele cu faptele mele cele păcătoase, nici să Te batjocoresc cu cugetele mele cele rele, precum făceau iudeii cei necredincioși în timpul Sfintelor Tale Patimi, ci ca femeia cea păcătoasă să-ți spăl picioarele, cu lacrimile ochilor mei, pentru ca să mă învrednicesc a auzi și eu din Gura Ta cea dulce: „Iertare să-ți fie păcatele...”

Amin.

S-a înființat Uniunea Tinerilor Ortodocși din Ungaria

Tânărul teolog Toma Iova a fost ales în conducerea organizației

În penultima zi a lui Făurar, la 28 februarie, la Budapesta s-a înființat Uniunea Tinerilor Ortodocși din Ungaria (denumirea oficială fiind „Magyarországi Ortodox Ifjúsági Szövetség” – MORISZ). La depunerea bazelor primei organizații a tineretului de credință grec-orientală din țară au contribuit și tineri ortodocși români. Despre această nouă inițiativă am stat de vorbă cu **Toma Iova**, student la Facultatea de Teologie din Arad, care a fost ales și în conducerea MORISZ-ului.

– Cine au fost inițiatorii înființării acestei organizații ortodoxe?

– Inițiatorii au fost niște tineri din Biserica Ortodoxă Maghiară. Despre acest plan am auzit prima dată nu demult, când am participat la o întâlnire de tineret cu Prea Sfințitul Episcop Sofronie la Nyíregyháza. Acolo am auzit prima dată despre această inițiativă, care vrea să cuprindă toți tinerii ortodocși din Ungaria.

– Care este scopul noii organizații?

– MORISZ-ul are ca scop să cuprindă tinerii ortodocși de pe întreg teritoriul țării noastre într-o organizație unică, indiferent căreia biserici îi aparțin, iar pe de altă parte să revigoreze viața religioasă în rândul tineretului. Bineînțeles, un alt scop concret este să întretină legături vii cu alte organizații de tineret din Europa sau din alte părți ale lumii.

– Tineri ai căror biserici au participat la înființarea MORISZ-ului?

– Din partea românilor, cu binecuvântarea PS Episcop Sofronie, am participat un mic grup com-

pus din patru persoane: părintele arhimandrit Siluan, părinții Calinic și Nicolae, și cu mine. Dar au fost reprezentate în afară de biserica noastră și celelalte biserici ortodoxe din Ungaria.

– Cum s-a desfășurat înființarea acestei organizații de tineret?

– Ședința de înființare s-a ținut la Budapesta, la sediul Uniunii Scriitorilor, unde s-au adunat tineri ortodocși într-un număr destul de mare. Întâlnirea a început cu câteva cântări religioase, după care s-a rostit un cuvânt de salut din partea Episcopului Hilarion din Austria. După alte cântări, interpretate minunat de Corul Sf. Dimitrie, organizatorii ne-au prezentat proiectul statutului de funcționare al organizației, care a fost dezbatut, completat și, până la urmă, a fost aprobat. Conducerea MORISZ-ului a fost aleasă pentru un an, președinte devenind Bárdos Zita. Departamentele care răspund pentru diferitele domenii de activitate au fost alese tot pentru un an.

– Am aflat că și tu vei face parte din această conducere? Care îți va fi sarcina?

– Am primit conducerea Departamentului pentru relații internaționale și cu minoritățile, însemnând că în mare parte eu voi fi răspunzător de luarea legăturilor atât cu celelalte minorități ortodoxe din țară, cât și cu alte organizații ortodoxe din străinătate. Alături de acesta, s-au mai ales încă patru departamente: caritativ, ecologic, pentru programe de copii și familie, respectiv departamentele de cultură și de cultură muzicală.

– Cât de deschisă va fi această uniune față de alte

organizații religioase din afara țării?

– Cu timpul se dorește să participăm la programele altor organizații asemănătoare de tineret din lume, dar înainte de toate trebuie să ne organizăm noi cât mai bine, să fim o organizație lucrativă, puternică. După aceea, ne vom strădui să avem cât mai multe colaborări cu celelalte organizații de acest gen, dorind ca peste trei ani, dacă va fi posibil, să aderăm chiar la SYNDESMOS, ceea ce este o organizație internațională a tinerilor ortodocși din întreaga lume.

– Un plan de lucru concret are deja MORISZ-ul?

– Deși oficial încă nu exista, organizația a avut diferite programe și în cursul anului trecut. Acum se planuiește participarea la Zilele Ortodoxiei, care vor avea loc la 24–25 aprilie, la Budapesta și Giula, fiind organizate în acest an chiar de Biserica noastră românească, apoi în luna mai se prevede organizarea unui pelerinaj, iar în lunile de vară se vor ține tabere de copii și programe pentru tineret.

– Din conducere fac parte și preoți?

– Și acesta a fost un subiect de discuție, dar inițiatorii principali au dorit să fie din acest punct de vedere independenți. Au cerut și au primit pentru această organizație binecuvântarea tuturor episcopilor ortodocși din Ungaria, dar în conducere se vor a fi numai tineri laici până în 40 de ani. Preoții sunt bineveniți atât ca membri, cât și ca inițiatori de unele programe.

– Cine sunt tinerii care au inițiat MORISZ-ul? Teologi sau simpli mireni?

– Sunt și simpli mireni, sunt care au legături cu teologia, dar cu toții sunt foarte apropiați de biserică. Mulți dintre ei sunt chiar convertiți, deci nu născuți ortodocși.

Ședința de constituire a Uniunii Tinerilor Ortodocși din Ungaria s-a încheiat cu o cântare către Maica Domnului.

E. Iova

Cursuri de vară pentru tineri europeni pe temele curente ale EU

Cu acest titlu organizează și în acest an cursuri de vară Centrul de Studii Hojskolen Ostersoen din Aabenraa, Danemarca. Organizatorii invită să participe la aceste cursuri 65 de tineri activi în ONG-uri (organizații nonguvernamentale), în asociațiile voluntarilor sau studenți cu un interes special în problemele europene. Cele două cursuri din Danemarca vor avea titlul și tema principală: „Tineret 2004, Fețele Europei” – despre amplificarea UE; „Dialog Est-Vest 2004” – despre democrația europeană.

Cursul „Tineret 2004, Fețele Europei” despre amplificarea Uniunii Europene se va desfășura între 27 iunie–10 iulie în Danemarca. Organizatorii au ales această temă pentru promovarea solidarității europene, deoarece în luna mai a.c. Uniunea Europeană va avea 10 noi țări-membre. Organizația susține că, din păcate, nu mulți tineri din UE au suficiente cunoștințe despre aceste țări.

Programul Tineret 2004 invită tinerii europeni pentru a schimba perspective despre amplificarea UE ca o bază pentru elaborarea unui material educativ „tineret spre tineret”, acordând astfel amplificării o față umană importantă. Scopul acestui curs, de două săptămâni, este intensificarea înțelegerii interculturale între participanții tineri care reprezintă Europa Centrală, Orientală și Occidentală. În focar se va afla viața culturală și cea de fiecare zi a tinerilor din noile țări UE, perspectivele lor personale care le vor afecta viața etc. La eveniment vor fi reprezentați în jur de 20 de grupuri naționale, culturale și lingvistice.

Aici se pot înscrie tineri între vârsta de 18 și 25, care sunt activi în ONG-uri și studenți interesați în special în problemele europene. Candidații trebuie să cunoască limba engleză.

Al doilea curs din Danemarca, cu titlul „Dialog Est-Vest 2004 pentru tineri europeni” se va desfășura între 18 iulie–7 august. Și la acest curs sunt invitați 65 de tineri din Europa Centrală, Orientală și Occidentală, reprezentând 30 de grupuri naționale, culturale și lingvistice. Subiectul acestuia va fi cum să se democratizeze Uniunea Europeană, incluzând mai mulți oameni în discuții despre agenda europeană în curs. Participanții sunt invitați la elaborarea comună a unor metode noi și mai bune, pentru ca Europa să aibă legături la nivel local cu cetățenii ei. Pentru aceste trei săptămâni se pot înscrie tineri cu vârsta de peste 18 ani și care sunt activi în ONG-uri și studenți interesați în special în problemele europene, și cunosc limba engleză.

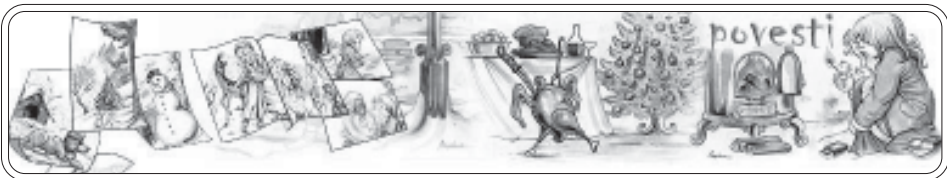
Cursurile de vară nu sunt pentru experți academici, mai degrabă sunt evenimente sociale pentru tineri care vor să discute despre Europa la un nivel general.

Taxele de participare sunt 100 de EURO pentru ambele cursuri, care acoperă cheltuielile de călătorie spre și din Danemarca, cazarea și masa pentru cele două, respectiv cele trei săptămâni și programe.

Instituția daneză a contactat în acest sens Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, solicitând contribuția organizației membre FUEN. Cu scopul de a sprijini tinerii români din Ungaria, Uniunea Culturală se angajează să plătească această taxă de participare pentru un tânăr de-al nostru.

Formularul de aplicare trebuie trimis prin poștă/e-mail/fax la Centrul de Studii Hojskolen Ostersoen până la data de 1 aprilie pentru „Tineret 2004”, și 1 mai pentru „Dialog Est-Vest 2004”. Informații suplimentare și formular de înscriere se pot obține și la redacția Foii românești.

– pățcaș –

Concursul de alergare dintre iepure și arici

S-a întâmplat într-o duminică de toamnă. Ariciul stătea în fața ușii sale fredonând un cântecel. Deodată îi trecu prin cap că ar fi bine ca, în timp ce nevastă-sa îi spală și-i îmbracă pe copii, el să dea o raită pe ogor, să vadă cum se dezvoltă sfecla. Pe drum îl întâlni pe iepure care și el pornise pe ogor să-și cerceteze varza. Ariciul îl salută pe iepure cu „Bună dimineața!”, dar iepurele, care-și dădea aere de domn mare și tare, nu-i răspunde salutului, ci i se adresa direct:

– Cum de te afli așa de dimineață pe ogor?

La care ariciul a răspuns:

– Mă plimb.

Răzând limb, iepurele își continuă vorba:

– Cred că ai putea să-ți folosești picioarele pentru un scop mai bun.

Aceste vorbe l-au indignat pe arici. Nu suporta ca să se lege cineva de picioarele sale care din naștere erau strâmbe.

– Îți închipui, desigur, că poți realiza mai multe cu picioarele tale, îi spuse și el iepurelui.

– Sunt sigur de aceasta, a fost răspunsul acestuia.

– Dacă ne-am lua la întrecere, ți-aș lua-o înainte cu viteza vântului, declară ariciul.

– Mă faci să râd! Cu picioarele tale strâmbe?, replică iepurele. Dar, din partea mea, dacă vrei neapărat să te întreci cu mine, n-am nimic de obiectat. Să fie precum dorești! Pe ce pariem?

– Pe un taler de aur și o sticlă cu vin, zise ariciul și iepurele fu de acord.

Înainte de startul lui însă, ariciul dorea să dea o fugă până acasă, să îmbrace ceva fiindcă în acea dimineață încă nu mâncase și stomacul îi era gol. Îl asigură pe iepure că se va întoarce într-o jumătate de oră. Mergând spre casă își spunea că iepurele se bazează pe picioarele sale lungi. Dar o să-i arate el acestuia. Se crede

domn distins, dar este un încrezut prost. Trebuie să-i dea o lecție! Ajuns acasă, ariciul îi spuse nevastei:

– Îmbracă-te repede, trebuie să vii cu mine pe ogor.

– De ce ești atât de grăbit?, îl întrebă ea.

– Am pariat cu iepurele că alerg mai repede decât el și tu trebuie să fii de față.

– Vai de noi, strigă doamna Arici, ți-ai pierdut mințile? Cum îți închipui că te poți lua la întrecere cu iepurele?

– Taci, nevastă, spuse ariciul, asta mă privește pe mine.

Ce era să facă doamna Arici? N-avu încotro. Vrând-nevrând ea trebui să-și urmeze soțul.

Pe drum ariciul îi explică nevastei sale:

– Ascultă-mă, pe fâșia aceea de ogor urmează să ne întrecem. Iepurele aleargă pe una din brazde, eu pe cealaltă. Sus luăm startul. Tu nu ai altceva de făcut decât să te așezi în capătul de jos al brazdei. Când iepurele se apropie, tu îl întâmpini strigând: „Eu am ajuns deja!”

Ariciul îi arătă nevastei sale locul unde să stea, iar el urcă în susul brazdei unde

iepurele se instalase deja, așteptându-l. Se așezară fiecare în brazda sa și iepurele numără: „Unu, doi, trei!”, gonind apoi, ca trăsnetul, în josul brazdei. Ariciul făcu doar trei pași, se ghemui în brazdă și rămase nemișcat. Când iepurele ajunse la un pas de capătul celălalt al brazdei, nevasta ariciului îl întâmpină strigând: „Eu am ajuns deja!” Nu mică a fost uimirea iepurelui. Nu se îndoi nici o clipă că ariciul în persoană îl întâmpinase la capătul brazdei, și asta pentru că, precum se știe, doamna Arici seamănă cu soțul ei ca un ou cu celălalt. Totuși, iepurele era de părere că la mijloc nu este lucru curat.

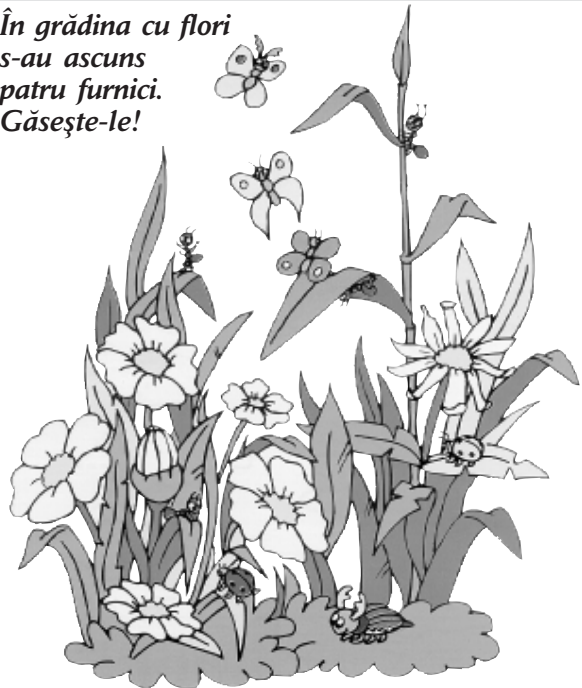
– Să alergăm încă o dată!

Și din nou țâșni la drum ca din pușcă. Astfel iepurele alerga de șaptezeci și trei de ori și de fiecare dată când ajungea la unul din capetele brazdei domnul sau doamna Arici îl întâmpinau cu strigătul: „Eu am ajuns deja!”

Sleit de puteri, după atâtea alergare, iepurele se prăbuși la pământ. Ariciul își luă câștigul și nevasta și se întoarse vesel acasă.

COLȚUL PREȘCOLARULUI

În grădina cu flori
s-au ascuns
patru furnici.
Găsește-le!

George Topîrceanu

Primăvară

După-atâta frig și ceață
Iar s-arată soarele.
De-acum nu ne mai îngheață
Nasul și picioarele!

Cu narcisi, cu crini, cu lotuși,
Timpul cald s-apropie.
Primăvara asta totuși
Nu-i decât o copie.

Sub cerdac, pe lăuruscă,
Cum trecură Babele,
A ieșit un pui de muscă
Să-și usuce labele.

Păsările migratoare
Se re-ntorc din tropice.
Gâzele depun la soare
Ouă microscopice.

Toată lumea din ogradă
Cântă fără pauză.
Doi cocoși se iau la sfadă
Nu știu din ce cauză.

Un curcan stă sus, pe-o bârnă,
Nu vrea să se bucure.
Moțul roșu îi atârână
Moale ca un ciucure.

Doar Grivei, bătrânul, n-are
Cu ce roade oasele,
Că de când cu postul mare,
Toate-i merg de-a-ndoasele.

Pentru câte-a tras, sărmanul,
Cui să ceară daune?...
Drept sub nasul lui, motanul
A venit să miaune.

Dar acum l-a prins potaia
Și-a-nceput să-l scuture...
Peste toată harmalaia
Trece-n zbor un fluture.

Pe trotuar, alături saltă
Două fete vesele...
Zău că-mi vine să-mi las baltă
Toate interesele!

Un mic „ursuleț”, premiat de poliția din Giula

Foto: K. I.

Cu aproape o lună în urmă, Poliția din Giula a publicat un concurs de desen pentru copiii de la grădinițele din oraș. La fel ca toate grădinițele, și cea din strada Galamb, unde sunt două grupe românești, a luat parte la acest concurs. Copiii au realizat diferite desene despre polițiști, despre trafic și despre mediul care ne înconjoară. Premiul întâi l-a obținut *Norbert German*, care este în grupa ursuleților. Educatoarele lui sunt *Maria Rocsin* și *Maria But*. Norbert a desenat despre circulație.

Câștigătorii și-au preluat distincțiile de la căpitanul *Auer György* de la Poliția din Giula.

-Im-

Succes în prima etapă a OKTV

Patru elevi de la Liceul „N. Bălcescu” din Giula s-au putut bucura zilele acestea de vestea bună conform căreia au reușit să ajungă în etapa următoare, proba orală, a concursului OKTV la limba și literatură română.

Tinerii cei mai pregătiți la proba în scris s-au dovedit a fi *Cristina Bányai* (cl. 11/A), *Renata Dalai* (cl. 12/A), *Alexandra Ruja* (cl. 12/A) și *Robert Zsigmond* (cl. 12/A). Conform regulamentului concursului OKTV, primii cinci câștigători ai probei finale vor fi scutiți de bacalaureatul din română, iar primii trei vor putea intra fără examen de admitere la catedrele de română ale instituțiilor superioare. Ceea ce este deja sigur, cei patru câștigători de acum nu vor mai trebui să se prezinte la examenul de bac la română.

- S -

Muzică și dans la școala din Apateu

Copiii se bucură întotdeauna de ocaziile când pot asculta muzică, pot cânta și, pe lângă toate acestea, au ocazia și să danseze. Deunăzi la școala generală din Apateu a avut loc o manifestare, unde toate acestea li s-a oferit elevilor. La concursul numit „Tătika” s-au înscris peste 50 de copii, producțiile cărora au fost apreciate de un juriu. La categoria individuală cea mai bună a fost *Reca Karap*, urmată de *Bettina Török*, iar pe locul trei s-a clasat *Andreea Czeglé*. În concursul de grup au câștigat elevele *Kinga Kürti*, *Agneta Varga* și *Sofia Rövid*. Câștigătorii au obținut cadouri valoroase, dar toți participanții au primit ciocolate și sucuri.

V. J.

Liceul „N. Bălcescu” pe Internet
www.balcescu.sulinet.hu

ȘĂ RÂDZEM!

În carnetul de note a lui Dănuț, învățătoarea scrie: „Copilul pute! Spălați-!”
Tatăl lui Dănuț răspunde, tot în scris:
„Nu-l mirosiți! Învățați-!”

La ora de fizică, elevii au venit cu lecția nici măcar citită. Profesorul, să nu le pună notă mică la toți, le-a făcut următoarea propunere:

– Va lua notă mică cel ce nu va ști ce înălțime are școala în care învață.
Ionel: – Cred că școala are 50 m!

– Nu! Greșit.

Costel: – Cred că are 80 m!

– Nu! Greșit.

Tot așa, fiecare spune câte o înălțime, în final este rândul lui Gigel.

– Școala are 1,60 m înălțime!

– Cum asta Gigel, explică?

– Păi, știți, eu am 1,80 m înălțime și școala mi-a ajuns până în gât!

Românii din Bulgaria și recuperarea identității

(Urmare din pag. a 5-a)

Pierderea identității etnice a românilor din Bulgaria a fost pricinuită de o serie de măsuri cu care s-a operat în diferite perioade istorice ale statelor naționale: bulgarizarea numelor (ajunsă la apogeu cu ocazia recensământului din 1934), interzicerea folosirii limbii române și a costumului tradițional, desființarea slujbelor bisericești în limba română, excluderea din programele de învățământ a limbii materne, ca și a oricăror noțiuni de istorie și cultură care puteau deveni susținătoare ale apartenenței etnice și naționale românești.

În perioada interbelică a existat un liceu românesc la Sofia, la care, însă, își continuau studiile mai ales aromânii din zonă. Vlahii de la Dunăre nu au nici în prezent școli românești, populația este alfabetizată exclusiv prin scrierea chirilică. Aici, românii continuă să rămână și la începutul mileniului trei o limbă orală.

În ultimul deceniu, românii-vlahii din nordul și vestul Bulgariei, din sectorul timocean și din cel dunărean, au început, totuși, să se organizeze, să facă parte din instituții internaționale de apărare a drepturilor minorităților, să reia legăturile cu România.

Munca de cercetare asupra acestei comunități are ca predecesori specialiști formați la Școala Sociologică de la București, înființată de Dimitrie Gusti: Emanoil Bucuța cu volumul „Românii dintre Vidin și Timoc”, apărut în 1925, C. Constante și Anton Golopenița cu colecția de izvoare „Românii din Timoc”, în 1944. În 1996 a apărut culegerea „Folclorul românilor din Timocul bulgăresc”, realizată de cercetători craioveni, în frunte cu Nicolae Panea, iar în 2001 a apărut la București vastul volum „Comunitatea românească de pe Valea Timocului”, de Monica Budiș.

Cea mai tânără organi-

zație a românilor din Bulgaria este **Uniunea Tinerilor Etnici Romani din Bulgaria »AVE«**, din Vidin, al cărei președinte este Ivo Gheorghiev. Uniunea a luat ființă la 5 martie 2003. Dintr-un interviu acordat de președinte ziaristei Daniele Soros, în urmă cu un an, spicuim:

„Denumirea de AVE vine de la latinescul SALUT. Este o organizație de tineret care și-a propus să se ocupe de problemele etnicilor români și, în special, ale tinerilor. Astfel, principalul scop este de a desfășura activități umanitare, sociale, culturale, în interesul etnicilor vlahi-români, pentru a cunoaște, păstra, dezvolta și îmbogăți identitatea noastră etnică, în toate sferele vieții publice.

Unul din motivele înființării noastre a fost acela că organizațiile deja existente nu se implică suficient în problemele pe care le are tineretul. Noi, ca și minoritate etnică, ne confruntăm încă cu probleme rămase din trecutul istoric al Bulgariei și anume: după stăpânirea turcească, regiunea noastră nu a mai beneficiat de școală în limba maternă; de-a lungul timpului, politica de asimilare practică de regimul comunist bulgar a dus la dizolvarea etnică prin asimilare forțată, și chiar și acum o parte din etnicii români nu se identifică ca atare. Există în zona de sud a Dunării, în regiunea Vidinului, 32 de sate cu o masă compactă de cetățeni de etnie română, în care nu există nici măcar o școală în limba maternă, ce să mai vorbim de biserici sau alte forme de manifestare a identității spirituale.

Personal, cred că relațiile dintre cele două țări nu au fost niciodată așa de bune ca în acest moment, fapt recunoscut și de oficialitățile celor două guverne. În ceea ce ne privește pe noi, este o vorbă care spune așa: Când regele lasă, pândarul nu dă voie!, care s-ar traduce la faptul că legislația este, dar nu se aplică. La nivel de clarificații totul este aproape

normal, dar în teren lucrurile nu stau tocmai bine. Un exemplu ar fi faptul că nu suntem recunoscuți ca minoritate, ci ca grup etnic. Aceasta, în plan faptic, ne împiedică să beneficiem de anumite drepturi, de care, în mod legal, ar trebui să beneficiem. De exemplu, minoritatea turcă, singura minoritate recunoscută oficial, are dreptul la 15 minute de emisiune în limba maternă pe postul de televiziune național. Minoritatea noastră, căci noi așa vrem să milităm să fim recunoscuți, nu a beneficiat niciodată de un asemenea privilegiu. Noi suntem hotărâți să punem umărul să facem Bulgaria o țară europeană și o țară care se aliniază la normele europene, pentru integrarea în Uniunea Europeană și, Doamne ajută, și în NATO. De asemenea, așteptăm de la țara-mamă, România, mai mult ajutor, atât material cât și diplomatic, pentru a da drumul la școli, pentru a avea mass-media în limba română. Suntem a doua minoritate ca număr în Bulgaria, și vrem să fim recunoscuți ca atare.

Selecție și prezentare:
Anamaria Brad
și Mihaela Bucin

Vreți contacte cu românii din Ungaria?

1.

Stimați cititori, redacția noastră este solicitată în nenumărate rânduri atât de organizații din țară, cât și din România să intermedieze pentru a lua legătura cu comunitatea românească din această țară. În următoarele numere ale Foii, în acest colț de pagină, vom publica adresele organizațiilor, asociațiilor, instituțiilor noastre românești cu scopul de a vă completa baza dvs. de date despre românii din Ungaria.

Organizații culturale

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria

5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel., fax: (+36-66) 463-079

Președinte: dr. Ioan Ciotea

E-mail: uniunea@romanul.hu, csotype@mailbox.hu

Internet: www.romanul.hu

Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria

5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel., fax: (+36-66) 463-079

Președinte: Elena Csobai

Societatea Culturală a Românilor din Budapesta

1118 Budapesta, str. Torbágy nr. 2.

Tel., fax: (+36-1) 246-9227

Președinte: dr. Maria Berényi

E-mail: berenyimaria@freemail.hu

Asociația Culturală Română din Chitighaz

5741 Chitighaz, str. Uttörő nr. 5.

Tel.: (+36-66) 250-779

Președinte: Ana Buha

Asociația Culturală Română din Leta Mare

4281 Létavértes, str. Új nr. 54

Tel.: (+36-52) 376-061

Președinte: Krizsán Gábor

Asociația Culturală a Românilor din Seghedin

6724 Seghedin, Alea Hattyas nr. 10

Tel.: (+36-62) 546-093

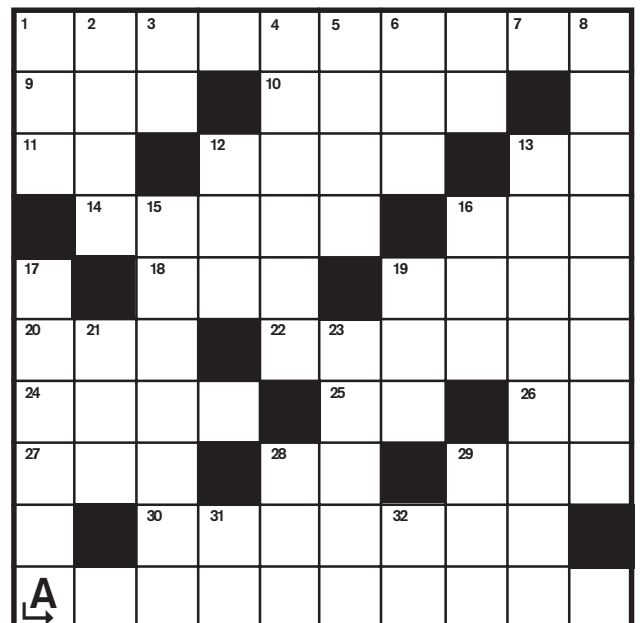
Președinte: Ștefan Soc

E-mail: petrusan@jgytf.u-szeged.hu

Cărți populare traduse din limba slavonă

ORIZONTAL: 1. **Roman popular, scris în Egiptul elenestic.** 9. Sarcină, menire 10. Un fel de pereche 11. Erbiu 12. Populație de origine tracă 13. ...ovo! 14. Iubiți 16. Numele scurt al lui Adam 18. Sau 19. Cafeniu-închis 20. Culoare deschisă 22. Organul – neterminat! 24. Eros – când s-a încurcat! 25. Și – în latină 26. Se află în – oraș! 27. Material folosit în olărie 28. PePe! 29. O formă a feliicitării 30. Formă de apărare defensivă

VERTICAL: 1. Posedă 2. Titlu nobiliar în Anglia 3. Pronume personal 4. Lent, rar (în muzică) 5. Pomi fructiferi 6. Donezi 7. Rol – gol! 8. **Carte populară, în redacție slavă („Floarea darurilor”)** 12. Cadou 13. Întrunirea sau colectarea 15.

lobag sau jeler supus stăpânului feudal 16. Lucra pământul 17. **Carte populară, la origine cu legenda lui Buddha** 17. Și bogat, și – mut! 21. „Rege” al anima-

lelor sălbatice 23. Și reprodus, și – scurtat! 28. Adverb care exprimă șovăială, mirare sau indignare 29. Mamifer omnivor 31. 3, 14 32. Doi-a!

- ah -

„Pă zăpadă sau pă soare, străbăteam hotarele...”

Soții Iova trăiesc în comuna Micherechi și-și petrec zilele ca toți pensionarii. Această pereche e împreună de 61 de ani, timp în care au trăit în armonie și înțelegere. Într-o seară de iarnă am poposit pe la bace Gyuri și nană Evă, discutând despre vremurile de demult.

– Nană Evă, când v-ați cununat cu bace Gyuri?

– Noi suntem împreună din anul 1943, dar numai în 1951 ne-am căsătorit la notară. Pă acele vremuri, n-o fost în sat la noi „Házasságkötő Terem”, adică sală unde să se țină căsătoriile.

– În anul când ne-am mutat laolaltă, m-or dus dă cătană – continuă șirul gândirii bace Gyuri. – În 1951 m-or numit dă ofițer și am primit ca plată în fiecare lună două mii de forinți. Numa bine că ne-am căsătorit chiar în '51 că așa nevastă-me o primit bani după mine. La toți cei care erau cununați, femeile primeau bani după oamenii care erau în armată.

– Dumnetale nană Evă, unde ai lucrat?

– Pă acile vremuri, n-am avut multe ocazii ca tânărie de azi. Am lucrat la „csoport” și după desființare am fost la „Tsz”, la cooperativă. După ce bace-to Gyuri o venit de la cotunie, am lucrat împreună.

– Pe lângă acest loc de muncă, cu ce v-ați mai ocupat?

– Am avut trei folii mici din care ne mai făceam niște băniș pe lângă plata care am căpătat-o.

– Bace Gyuri, așe știu că dumneata ai fost ani de zile vânător...

– Da, fiica me, 50 de ani am fost vânător, întră 1947 și 1997. Vânătorie o fost o

petrecere a timpului pentru mine, ce mi-o plăcut foarte mult. Prima dată m-am ținut de Societatea Vânătorilor din Mezögyán și Șercad, iară după ce s-au despărțit aceste două localități m-am ținut numai de Șercad. De opt ani s-a înființat și la Micherechi Societatea Vânătorilor Maghiaro-Români. Dar revenind la anii petrecuți ca vânător, pot să spun că nicio dată nu mi-o fost greu să mărg pe hotar. Pă zăpadă sau pă soare, eu străbăteam hotarele. Dacă nu mi-ar fi plăcut să fiu vânător, sigur nu făceam asta timp dă 50 de ani. Dacă îți place ceea ce faci, nu contează când și unde trebuie să mergi. E cam interesantă vânătorie pentru că eu trebuia să cresc animalele de când erau foarte mici, dar eu trebuia să le și împușc. Pentru că închipuie-ți ce-ar fi fost dacă pe toate le lăsam în viață! Erau foarte multe din tot soiul. Acuma, fiind de 82 de ani, nu mai e de mine vânătorie. M-am retras, dar și acuma totdeauna sunt invitat să merg cu vânătorii. La vânat nu mai merg, dar le găsesc mâncarea pă când se reîntorc. De exemplu, dă multe ori le găteam tocană de fazan.

– De unde ați avut rechizițele necesare, pușca și ce-i trebuie unui vânător?

– Toate cele ce mi-au tre-

buit le-am cumpărat eu singur. Pentru aceste lucruri nu sunt ajutoare. A trebuit să-mi cumpăr haine potrivite unui vânător și bine-nțeleș o pușcă. Asta o vezi acolo, pe perete. Sunt magazine anumite pentru vânătorie.

– Tinerii de azi se interesează de această meserie sau pasiune?

– Cu bucurie pot să-ți spun că acuma sunt trei tineri din comună, care fac școală de vânători, unul dintre ei dacă știu bine a și dat examenul. M-am bucurat când am auzit despre ei pentru că nu e o meserie rea să fii vânător, mai ales cui îi plac animalele. Dacă vor avea nevoie de ajutorul meu, cu plăcere le voi ajuta, le voi arăta ce cum trebuie să facă. Pentru ei chiar că nu e ușor

să devină vânători pentru că costă dăstul dă mulți bani, cam peste o sută de mii de forinți.

– Acum fiind amândoi pensionari cum vă trec zilele, nană Evă?

– Aproape de 8 ani nu mai avem folii pentru că suntem deja bătrâni dă așa ceva. Suntem membri în Clubul Pensionarilor din Șercad, unde obișnuim să mergem de fiecare dată când avem întâlnire cu ceilalți prieteni ai noștri. Se organizează multe excursii în toată țara unde, de obicei, ne simțim foarte bine. Aceste excursii sunt de o zi, dar a fost odată când o săptămână de zile am fost la Hajdúszoboszló, unde ne-o plăcut năspus de mult. Avem mulți prieteni din acest club și de multe ori

abia așteptăm să ne vedem din nou. Sunt și multe programe, adică, de obicei, fiecare întâlnire e un lucru deosebit. Și bătrânețea are frumusețile ei, la fel ca tânărețea. Poate că încă voi, tânărie nu înțelegeți la ce mă gândesc eu, dar cu timpul îi vedeți și vi-ți da seama că am avut dreptate. Fiind amândoi de 82 de ani, cum o mai spus și bace-to, am trecut prin multe, și bune și rele, dar nu ne-am lăsat unul de altul. Nu numai bucuriile ci și baiurile trebuie purtate împreună, ca viața trăită împreună să meargă bine. Mai dă dămult nu erau așa fel dă lucruri ca azi, de exemplu, calculator, televizor... Acuma sunt de toate, dar dragostea nu mai e ca pă vremuri.

Laura Martin

După împușcarea vânatului, există câteva obiceiuri, care s-au împământenit printre vânători, devenind tradiție, și a căror respectare trebuie să fie o preocupare permanentă a fiecărui practicant al acestei nobile arte. Vom evidenția câteva din cele mai importante și respectate ritualuri vânătoarești efectuate după executarea focului de armă:

Ultima îmbucătură – se practică la vânatul copitat – exclusiv la mascul – și constă în introducerea în gura vânatului a unei ramuri verzi, din copaci. Ramura trebuie așezată perpendicular pe direcția botului.

Ramura umezită în sângele vânatului – acest ritu-

al se practică la vânatul copitat și la cocoși de munte. În esență, ritualul constă în ruperea, de către organizator sau de un vânător cu experiență, unanim respectat, a unei rămurele dintr-un copac, umezirea acesteia în sângele din rana vânatului, și oferirea acesteia celui care a împușcat vânatul respectiv. Există câteva restricții însă:

– ramura se rupe întotdeauna cu mâna;

– ramura se așează întotdeauna perpendicular pe lama cuțitului sau pe pălă-

rie, acestea ținute cu mâna stângă;

– ramura nu se oferă cu mâna goală.

Vânătorul care a doborât vânatul așează ramura la pălărie.

Dacă vânătorul a executat numai primul foc mortal, și alt vânător a culcat definitiv vânatul, ramura se va împărți în două părți, din care cea mai mică va fi oferită celui de-al doilea vânător care a participat la doborârea vânatului.

Marcarea locului în care s-a rănit vânatul – în cazul

unui vânat rănit, locul în care acesta a fost lovit trebuie marcat, pentru a se informa și ceilalți vânători cu privire la amănunte despre sexul animalului, direcția în care acesta a plecat după foc etc.

Regula cere să se procedeze astfel:

– dacă s-a rănit un mascul – se va pune o crenguță cu vârful rupt pe direcția în care acesta a plecat, iar o crenguță mai mică se așează perpendicular pe prima, la capătul opus vârfului rupt;

– dacă s-a rănit o femelă –

vârful rupt al crenguței se va pune pe direcția inversă după care animalul a fugit, iar crenguța mică se așează perpendicular pe capătul rupt.

– dacă direcția în care vânatul rănit a fugit este incertă se marchează locul în care vânatul a fost împușcat și peste crenguță cu capătul rupt se așează 2 crenguțe mai mici cu vârfulurile în 2 sensuri aleatoare.

Tabloul de vânătoare – reprezintă încununarea oricărei zile de vânătoare, și constă în aranjarea vânatului dobândit, de diferite specii, într-un plan orizontal, după anumite reguli.

Sursa: vinatorul.ro

Obiceiuri vânătoarești

Cele mai frumoase texte comentate (16)

Ilie Ivănuș: Casa de lângă Criș

povestire ♦ drama țăranului ♦ suspansul

„De-ar avea viață și ar putea vorbi casele, apoi casa lui Moisă Dragoș ar avea multe de spus. Au trecut mulți ani de când veghează acolo în pustă, lângă apa Crișului.

Nici unul dintre Drăgoieștii de azi nu știe sigur cine a zidit-o: bunicul ori străbunicul lor. Judecând după grinzile de stejar groase, afumate de timp și găurite de carii, poate să aibă cam peste o sută de ani. Ea a fost prima care își oglindi ferestrele în carul pusteii. Numai ce s-au stabilit aici strămoșii lui Moisă Dragoș, au început și alții să-și facă case în părțile acelea. Dar nici una n-a fost așa de trainică. Ea a fost prima și ultima... [Ca urmare a înființării cooperativelor agricole, mulți locuitori ai sălașelor s-au mutat în sat; chiar și frații lui Moisă, Ștefan și David, și sora sa Maria, și-au părăsit casele, mergând la oraș. Singurul care a rămas este familia lui Moisă, compusă din Florica, soție, și băiețelul lor de cinci ani, Mihai. Cei doi poartă un dialog prin care Florica încearcă să-l determine a lua decizia de a se muta și ei, pentru a da copilul la școală. Bărbatul insistă să rămână aici și, un moment, el pleacă la o ședință la cooperativă, cu gândul la cele spuse de Florica: despre lumea care s-a schimbat.]

În gând îi dădea dreptate nevestei. Simțea și el că lumea s-a schimbat în jurul lor, dar ce să facă dacă lui i s-a înrădăcinat în suflet casa aceasta și împrejurimile ei?

Orice necaz are pe la cooperativă, când vine spre casă și zărește coroana nukului din fundul curții, plopii de sub digul Crișului, uită de toate. Ferestrele casei luminate de soare îi par niște ochi veseli și prietenoși, păduricea de porumbele de la marginea drumului, împărăția viselor sale. Acolo și-a petrecut atâtea și atâtea zile din copilărie!

Trecuse de miezul nopții când se reîntorcea de la ședința din sat. Avuseseră multe de discutat. Dar nu numai din cauza ședinței a ajuns târziu acasă. Și ploaia l-a împiedicat să vină mai degrabă. De-abia ajuns în sat și veni un puhoi cu fulgere ca-n timpul verii. Tot drumul l-a făcut pe jos. Cu toate că vântul de toamnă își arată ascuțimea tăgăului, asudase pe drumul noroios. Părea că înaintea într-un ocean de smoală, și mai era și întuneric beznă. Numai din când în când fulgera undeva în depărtare. Atunci se luminează pentru o clipă hotarul, ca apoi întunecimea să-i pară și mai deasă. Părea că merge pe un drum fără sfârșit. S-ar fi grăbit să ajungă curând acasă, dar n-avea spor la mers. Simțea că Florica îl așteaptă plângând, nu numai pentru că s-au despărțit cu sfadă, ci și din cauza timpului neobișnuit. De când s-au mutat în sat „vecinii” din împrejurimi, nevasta n-a încetat să se plângă că-i e frică noaptea în pustă. Freamătul prelung al cucuruzului netăiat de la marginea drumului parcă-i întărea presimțirea că s-ar fi întâmplat ceva cu nevasta și cu copilul. Niciodată nu i-a părut foșnetul frunzelor uscate mai tainic și mai prevestitor ca atunci, în tăcerea acelei nopți ploioase de toamnă. Și presimțirea rea a avut temei.

[Acasă totul în întuneric, geamul ușii spart, câinele lătra spre grajd. Femeia lui, Florica în stare de inconștiență. După ce-și revine, îi mărturisește întâmplarea că a venit un om străin la casă și a forțat să intre, dar a fost fugărit de câinele Cioban.]

Începu să plângă cu sughițuri. Moisă o ținea cu capul la pieptul său și o îmbrăbăta să vorbească. După câteva clipe, femeia continuă:

– Bătea și la fereastră. Să fi auzit ce sunete de ucigaș scotea! Bătea în fereastră cu fața-i fioroasă lipită de sticlă și-și arăta palmele noroioase. Un adevărat ucigaș slobozit de pe la vreo închisoare...

– După ce crezi că era ucigaș?

– După față și grai. Avea față bărbaoasă, părul nepieptănat, gura hădă cu rânjet de ucigaș. Și să-i fi auzit glasul! Dacă a văzut că nu merg să-i deschid, s-a dus la ușă și bătea în ea cu un ciomag gros, de s-a trezit și copilul și a început să plângă. L-am luat în brațe și plângeam și eu cu el. În gând mi-am luat rămas bun de la viață. În tot momentul așteptam să scoată ușa din țâțâni și să intre. Și nu era destul că el bătea la ușă, mă mai îngrozeau și fulgerele. Cum bătea așa, odată numai aud zăngănit de fereastră spartă și chelălăitul câinelui. Na, zic, acum s-a terminat cu noi, pruncuțul meu! L-am sărutat și l-am pus înapoi în pat. Pe urmă... nu mai știu nimic.

– Și nu știi ce s-a ales de el? Unde s-a dus ucigașul? – întrebă Moisă.

– Eu nu știu, zău, numai de venirea ta îmi amintesc ca prin vis...

Afară, Cioban continuă să latre, iar femeia se cuibări la sânul lui Moisă zicând:

– Să știi că-i încă pe aici, pe undeva. Cioban nu latră numai a pustiu.

Bărbatul luă lanterna și toporul. Ieși pe ușă încă înainte de a-l opri femeia. După câteva minute se întoarce îngândurat. Femeia îl întrebă nerăbdătoare:

– Na, ce-i? Nu-i nimic afară?

– Ba da-răspunse bărbatul. Un străin doarme în grajd. S-a ascuns de ploaie.

– Un străin? Cine-i și de ce-l lași acolo?

– E un nenorocit mut. L-am văzut și prin sat umblând într-o zi...

– Nu te cred, Moisă. Dacă-i un nenorocit, atunci de ce ești așa de îngândurat?

– Pentru că întâmplarea asta m-a pus pe gânduri, Floricuțo. Oricât mă doare inima după casa și locul ăsta, trebuie să ținem și noi pas cu vremea. Să trăim între oameni...

La auzul vorbelor bărbatului, femeia îl îmbrățișă fericită.

În decurs de zece zile s-au și mutat în sat.”

I. Interpretarea textului

Deși s-a mișcat și în zona poeziei, cum am văzut în câteva frumoase poezii pe care le-am comentat în anul trecut, Ilie Ivănuș (1913–1999) s-a împlinit în creația în proză. Aceasta din două motive: vocația lui de povestitor și nuvelist are un precedent, câteva proze publicate înainte de a se stabili în Ungaria (în revistele timișorene), apoi intrarea lui încă din 1951 în ziaristica românească din Ungaria, unde exercițiul cu reportaje, corespondențe, articole-portret, din teren, l-a ajutat mult în cizelarea textelor sale epice. Chiar putem vorbi de prelungirea textului publicistic în cel literar, în formula unor narațiuni tematice, articulate în jurul unui nucleu de acțiune și personaje.

Proza în discuție, *Casa de lângă Criș*, nu este doar una de atmosferă și cadru – elemente ce se constituie într-un text document al unor timpuri și al unui spațiu, cel al sălașelor –, ci ia aspectul unei proze sociale și psihologice. Firul epic al narațiunii se concentrează în jurul dramei omului din sălașele pusteii maghiare, aici cazul familiei lui Moisă Dragoș, care e pus în fața unor situații amenințătoare, care decid, dincolo de voința lui, soarta unei întregi colectivități umane. Căci, prin exemplul individual al acestei familii, citim destinul unei comunități, supuse de vremuri și întâmplări, la schimbarea radicală a existenței prin transmutarea din sălașe în comunitatea organizată a satului. Aspectul social al povestirii ține de linia de suprafață a textului, condiția familiei tradiționale, modificările codului existențial prin apariția cooperativelor agricole și a muncii în comun, migrația oamenilor spre sat și oraș pentru a favoriza școlarizarea copiilor. Nimic din această zonă a socialului nu pare să tulbure liniștea locurilor și pacea calmă a familiei lui Dragoș, magaziner la cooperativă și membru în conducerea acesteia. Împlinit în plan social, eroul povestirii confirmă și aparenta liniște interioară, o psihologie a omului locurilor care formează cu cadrul, natura din preajmă o unitate de nedespărțit. Secvențele de admirație a locurilor („împărăția viselor sale”) când se întoarce acasă, stingerea conflictelor la contactul cu natura sălașelor și ograda sa primitoare, nu dau semne de tulburare în plan psihologic. Autorul introduce însă două componente sociale, care produc un conflict la nivel psihologic și deschid drama țăranului din sălașe, producând o rupere a armoniei și stării de plenitudine interioară de la început: problema asigurării unui viitor pentru copilul lor Mihai și, deci, a mutării de aici, introdușă de Florica, și, spre final, amenințarea acestor locuri prin apariția unei persoane străine căutându-și un adăpost provizoriu. Aceste două

situații lucrează în subteran și amenință însăși liniștea interioară a lui Moisă Dragoș, îi tulbură psihologia și-l determină să vadă existența nesigură. E de remarcant legătura pe care autorul-narator o face între momentul întoarcerii noaptea, cu o natură ea însăși dezlanțuită, *stibială** (întunericul, fulgerele, tunetele, foșnetul strident al frunzelor uscate) și presimțirile sumbre ale personajului, legate de un atac violent al casei sale. Oboseala de înaintare pe drum, întunericul locurilor și lătratul câinelui construiesc un moment psihologic de mare adâncime a trăirii dramei eroului. O clipă i se arată un scenariu de film de groază, cu nevasta în sânge, cu copilul alături. Văzând realitatea de la fața locului, geamul spart de la ușă, lumina stinsă din cameră, geamătul inconștient al Floricăi, Moisă are totuși o puternică stăpânire de sine și face mișcări controlate pentru a afla adevărul celor întâmplate: aprinde lampa, o ia pe Florica și o îmbărbătează să se liniștească și așteaptă răbdător să-și revină. Dialogul scurt, dinamic dintre cei doi, reface momentul venirii străinului la casa lui Moisă. Femeia este încă sub starea de șoc pricinuită de figura amenințătoare a străinului, de glasul său ciudat și de spargerea geamului de la ușa din tindă. Starea aceasta complexă, la punctul de trecere între veghe ascuțită și spaimă, ca-ntr-un vis urât, persistă chiar în momentul apariției bărbatului ei („de venirea ta îmi amintesc ca prin vis”). Misterul se descoperă de Moisă care, ieșind la lătratul câinelui, dă de un om mut rătăcit de mai multe zile prin sat, în căutarea unui adăpost. Rezolvarea dramei, de această dată, a familiei lui Moisă, vine prin rezolvarea dramei individuale a personajului. Posibilitatea unei alte amenințări face ca Moisă să-și înfrângă iubirea față de locurile de baștină și să renunțe la casă în favoarea mutării la sat.

Structuri narative. Textul de față valorifică din plin posibilitățile *povestirii**, ca formă principală de comunicare epică. Ea se folo-

Fișa biobibliografică a textului. Inițial, bucată *Casa de lângă Criș* a apărut în *Calendarul Nostru* din anul 1964, pag. 81-84, fiind reluată în volumul „Dincolo de orizont” (Editura Didactică, Budapesta, 1981, p. 71-75). Lumea sălașelor, cu oameni și drame individuale ori colective, apare și în alte nuvele din același volum: *Nepotetele mătușii Eva*, *Viorele negre*.

Referințe critice: Cornel Munteanu, *Literatura românilor din Ungaria*, în *Annales* 2000, Gh. Glodeanu, *Proza lui Ilie Ivănuș*, în revista *România Km 0*, septembrie 2001.

șeste de *secvențe** narative, dialogice și descriptive, într-un ansamblu de text unitar. Poziția *naratorului** este una obiectivă, în termenii moderni, de *focalizare externă**, adică din afară. De aceea, narațiunea este la persoana a III-a și oferă o viziune neutră a evenimentelor. Mai mult chiar, povestirea permite ca personajele însele să devină naratori (cum e cazul scenariului povestit de Florica), deci o povestire în povestire. Funcția secvențelor descriptive din povestire este una de accelerare a narațiunii, de acumulare progresivă a evenimentelor (de ex. natura toamnătică a nopții dezlanțuite care anticipă scena de acasă). În aceste secvențe de text apar și elemente de literatură fantastică, prin cultivarea *suspansului**, între starea de trezie conștientă și cea de coșmar și oroare. Suspansul se naște aici din tamponul între aparenta liniște, dată de conștiința că Moisă Dragoș este om al locurilor, și gândul unei mutări de aici, sugerat de discuția cu soția sa, apoi amplificat în momentul sosirii lui acasă. Același suspans funcționează și în momentul când așteaptă o explicație din partea femeii despre cele întâmplate. Mult mai potrivită pentru această tehnică narativă ar fi fost, în cazul textului lui Ilie Ivănuș, să fi suspendat însăși propoziția prea explicativă din finalul textului, care amenință procedeul folosit bine până acum.

prof. dr. Cornel Munteanu, Budapesta

II. Mic dicționar explicativ

focalizare externă, termen în teoria literară care denumește raportul dintre narator și evenimentele prezentate de el în textul de proză. Gérard Genette a introdus acești termeni. Focalizarea externă arată o poziție din afară a naratorului, cu o viziune de sus asupra evenimentelor, fără ca el să intervină în desfășurarea acestora.

narator, rolul determinant pe care-l ia cel care povestește într-un text de proză. El nu se confundă cu autorul concret (cu nume real), ci cu proiecția acestuia într-o figură de povestitor, cu alte nume ori cu numele unui personaj-narator (ex. în textele cu caracter autobiografic). În funcție de tipul de text, naratorul poate fi: narator obiectiv, subiectiv, impersonal, narator-martor, narator implicat în text etc.).

povestire, formă de comunicare epică prin care se trezește curiozitatea cititorului pentru evenimentele care urmează și care se reduce la un singur episod de acțiune. Povestirea poate fi prezentată în romane, reportaje, memorii, jurnale. Textul lui Ivănuș nu este o nuvelă, fiindcă acțiunea răspunde trăsăturilor de povestire și atrage cititorul prin prezentarea stărilor psihologice ale personajului.

secvențe, părți componente ale unui ansamblu narativ aflate în raport de complementaritate, prin care se stabilesc relații de subordonare (descrierea subordonată narațiunii), de echivalență (ponderarea între descriptiv și narativ este aproape egală) sau de supraordonare (un text dominant, ex. narațiunea, își atrage alte secvențe narative, narațiune în narațiune).

stibială, ceea ce ține de forța distrugătoare a elementelor naturii: focul, apa, cutremurele, vulcanii sunt stihii ale naturii.

suspans, tehnică folosită în construcțiile epice (nuvele, romane, povestire) prin care se alătură două situații, întâmplări, personaje contradictorii sau din același câmp de acțiune, dar care nu duc la rezolvarea conflictului, ci la prelungirea lui dincolo de încheierea textului. Se folosește îndeosebi în literatura fantastică, bazată pe mistere și răsturnări de situații. Suspansul intervine când două personaje, situații nu ajung la o soluție comună.

Busuiocu Raiului (II)

(Poveste din Crișana)

Iel n-o avut ce face, că în ptele goală n-o putut șide. O mârș în casă și s-o îmbrăcat. Mă-sa, cum l-o văzut, cum o mârș la iel și l-o sărutat, da' dăloc o picat ș-o murit. Ii or trimăs după împarat să viie la îngropăciune. După îngropăciune, Busuiocu Raiului o zis:

— Io m-am dat credința me fție, nevasta me. — Ie o fost groasă. — Tu m-ai vândut pă mine. Dumnezo atunci te bălăduiască din taru ce iești, când oi întinde io brânca păstă tine. No, rămas bun, că io mă duc în sus câtă răsărit.

Busuiocu Raiului s-o dus, ie după iel. Numa că iel odată să îndăluiește cătă văzduh, ie o rămas jos. Iel o nimerit într-o pustă cu naște curț mare, s-o băgat acolo. Acolo o fost o doamnă văduvă, și ie s-o dus după iel. Nevasta s-o tăt dus până ce o ajuns la Sfânta Vineri.

— Viață bună, maica me și draga me!

— Sănătate bună, bată-te putere lui Dumnezo, că tu ai spurcat Busuiocu Raiului.

— Da' nu știi nimica dăspră iel, maica me?

— Nu știu, zo, numa te du pă cale asta până la soră-me, la Sfânta Sâmbătă, că ie-i mai bătrână și umblă mai pă sus dă mine. Na și fusăle aște, că ț-or prinde bine cândva.

S-o dus la Sfânta Sâmbătă.

— Viață bună, maica me și draga me!

— Sănătate bună, bată-te putere lui Dumnezo, că tu ai spurcat Busuiocu Raiului.

— Așe-i. Da' nu știi nimica dăspră iel, maica me?

— Nu știu, zo, numa te du pă cale asta până la soră-me, la Sfânta Duminecă, că ie-i mai bătrână ș-o umblat mai pă dă mine. Da' na furca asta, că poate ț-a prinde bine cândva — și i-o dat o furcă dă aur.

S-o dus ie la Sfânta Duminecă.

— Viață bună, maica me și draga me!

— Sănătate bună, bată-te putere lui Dumnezo, că tu ai spurcat Busuiocu Raiului.

— Așe-i. Da' nu știi nimica dăspră iel, maica me?

— Nu știu, zo, numa vezi, te du pă cale asta până într-o pustă, că acolo șede o doamnă. Da' na și cloșca asta, că poate ț-a prinde bine!

I-o dat o cloșcă dă aur cu doi pui. Nevasta s-o dus până acolo la doamna aceie, la curțile ii, că ie amu o fost groasă dă facere, da' n-o putut naște.

— Viață bună, doamnă!

— Să trăiești, fiica me! No, bodinește-te la noi oleacă!

— Da' nu-i acasă domnu?

— Nu-i acasă, că-i a vădăslu.

— Da' vine iel p-astară?

— Vine.

— Da' ce-ai cere dă la mine să mă lași să mă culc cu iel la noapte?

— D-apu, dacă-m dai furca asta, te las să te culci cu domnu la noapte.

— D-apu ți u-oi da, că n-am ce face.

Sara vine domnu acasă. Doamna o ascunde pă străină să n-o vadă domnu. Iel, cum o vinit, o cinat, o băut și doamna l-o adormit să nu să trezească până mâne. O pus ș-o strajă să vadă că trezește-să uă nu. Ie s-o dus. Da' nevasta n-o durmit tătă noapte, ce tăt o legănat pă iel, zicându-i: „D'lei, soțu meu, dragu meu, întinde brânca păstă mine, să sărut pîn cerc dă fer, să nasc fiuțu tău!” Iel n-o auzit nimica ca băta, da' nici straje n-o spus nimica, numa că nu s-o trezit nicicum.

Dimineața iară u-o ascuns doamna pă nevastă, nu cumva s-o vadă domnu.

— Doamnă — zice ie iară, — da' ce-i cere să mă mai lași să mă mai culc cu iel o dată?

— Îm dai și fusăle dă aur.

— D-apu ți le-oi da, n-am ce face.

Iară o vinit sara domnu, ș-o cinat și s-o culcat. Ie iară l-o adormit și iară o pus straja să străjuiască. Nevasta iară s-o dus, s-o pus lângă soțu-so și tătă noapte i-o zis: „D'lei, soțu meu, dragu meu, întinde brânca păstă mine, să sărut pîn cerc dă fer, să nasc fiuțu tău!” Dimineața iară u-o temat doamna afară, să n-o vadă domnu. Straja să gânde că uare ce-a face? Să spună cătă domnu uă ba? Străjii i-o fost mnilă dă ie și i-o spus domnului așe:

— Domnule, da' nu știi dumneta că cine s-o culcat cu dumneta astă-noapte în paf?

— Nu știu io, zo.

— S-o culcat o nevastă mândră, Doamne, da' tătă noapte nu i-o stat gura, ce tăt zice: „D'lei, soțu meu, dragu meu, întinde brânca păstă mine, să sărut pîn cerc dă fer, să nasc fiuțu tău!” — Busuiocu Raiului ș-o dat sama că dă ce-i voarbă și l-o întrebat:

— Uare inde-i amu s-o vād?

— Nu știu, domnu mne.

— Uare n-a vini mai mult?

— O zis c-a mai vini o noapte, apoi n-a mai vini până-i lume. No, nu cina nimica astară, ce vină că ț-oi da din mâncările mele, că vād că te-o adormit doamna.

Străina iară s-o culcat cu domnu, dându-i amu cloșca. Doamna iară i-o făcut mâncări adormitoare, numa că domnu le-o dat străjii, care s-o uitat a durmi până în ceie zi.

Domnu s-o făcut că doarme, ș-o vinit nevasta și s-o culcat cu iel ș-o nceput a zice: „D'lei, soțu meu, dragu meu, întinde brânca păstă mine, să sărut pîn cerc dă fer, să nasc fiuțu tău!” O mai zis ie o dată. Busuiocu Raiului atunci o pus brânca păstă ie, și odată o născut on prunc cu păr dă aur pă cap. Odată s-o sculat iel, s-o îmbrăcat ș-o aprins lampa, apoi s-o dus după moașă să moșească pruncu.

Dimineața l-or și botezat. Apoi o luat pruncu su' o brâncă, pă nevasta lui ce dragă su' alta, și hai(!) ș-o luat rămas bun dă la doamnă.

Busuiocu Raiului o fost curat tare, și odată u-o luat cu iel în văzduh, d-acolo în țara lui. Pă bătrâni i-or aflat încă-n viață, și or mai făcut o petrecere mare, dă poate că ș-amu ține încă.

(După povestirea lui **Iustin Verder**. Vol. „Folclor românesc din Crișana și Banat”)

≡≡≡ Anecdote din vecini ≡≡≡

Să vorovește în satu vecin că o trăit cândva la ii on țaran băutor ca gâsca. Omu aista odată o mârș la târg să cumpere cizme la prunc. Numa că acolo s-o ntălnit c-on hortac d-a lui, băutor ș-acela, s-or băgat într-o crâjmă și ș-or băut tăt banii. Sara, când o vinit acasă fără bani și fără cizme, nevasta l-o luat la ocară, spunându-i:

— Dracu să te ducă-n împărăție lui, da' cum ai putut tu face una ca asta? Amu pruncu, săracu dă iel, poate umbla dăscuț la școală!

— Taci tu, muiere năcurată — s-o apărat omu, — apu aceie ar fi dreptate că iel să umble cu cizme, io iară să umblu cu sete?!

Pă vremuri, când la on jupân din ulița ce mare i-o murit nevasta băutoare, la înmormântare, vrând să-l mângâie oleacă, popa o zis cătă iel:

— Liniștește-te, jupâne! Nevastă-ta amu-i în împărăție cerească și numa băutură zeiască sorbește.

— Vai ș-amar, dom' părinte — s-o tânguit omu nost mai dăparte, — mă tem că ș-acolo a be tăt nectaru din nante altora!

Doauă babe bătrâne să vorovisără în uliță. Una să lauda cătă ceielaltă:

— Crezi, nu crezi, la noi tăte așe or fost dă chistașe ca-n potică. Apu, dă pildă, dacă s-o-ntâmplat că mîța o sorbit on pic din uala ce cu lapte, noi nu mai mâncam din iel, ce-l țapam la porci.

— Nici noi n-am băut niciodată după mîța — i-o răspuns vecină-sa, — numa atâta că noi am fert cu iel.

Am citit că...

În careva zi din săptămâna trecută, coale după ce am mnezăzat, m-am culcat să dorm oleacă — aș pute zice că așe cum am sucuit când n-am ceva dă făcut cu graba. N-am durmit io mai mult d-on jumătate dă ceas, când aud din uliță glasul zângăitor a unui „megafon”, bunăuara on bărbat tema la casa culturală betejii dă stomac la ceva adunare, inde on doctor a țâne o vorbire dăspră ceva leacuri noi, d-aște din buruieni numa.

No-amu, la una ca asta miie m-or vinit în minte negustorii dă cândva cu marfa lor — uăləri, pânari, lingurari, zădrăntari ș-așe, — care vineu dă pîn satele și orașele vecine, și strigau în gură mare care ce are dă vândut pă bucate, uă că ce vre să cumpere pă bani. Pintră aște m-am adus aminte și d-on hortac sârb din Bătănie, cu care în cătănie ne-am înhortăcit. Milan Vădăsan s-o numit, și tare s-o gătat dă popă, da' nu i-o răușit planu, ce o ajuns la o fabrică dă pită ca pecar. Am fînut noi legătura ani d-a rîndu, apoi numa tă' mai rareuări ne-am întălnit, c-așe-i viață.

Bogăt și dăstul că, gândindu-mă la negustori și meserii, m-o trecut pîn cap ș-acie că, tumna înainte dă a mă fi trezît, m-am visat cu hortacu amintit, da' că ce și cum s-o-ntâmplat în vis, nimic mai mult. Atunci am început să mă gândesc la visuri. Bunăuara că ce rost au visurile, dîrce ne visăm una și alta, cum îi făcut

creieru omului dă să visază și că uare și cilelalte viețuitoare să visază uă ba? Adequate, cum să zice la noi, întrebări d-așe c-așe, la care io n-am aflat răspuns nici amu.

Nici amu, zic, dăuarece, dă când mă știu, tă' m-o întăresat problema asta, dăspră care și dă citit am citit dăstul dă mult. Cțiar și nu dă dămult am dat într-o gazetă din România d-o știre în legătură cu visurile. Îi voarbă că naște „oameni de știință” din Japonie or născocit ceva mașinărie pă care, dac-o pui sara la culcare lângă tine, după ce te-ai uitat a durmire, ți șoptește gândurile tale „programate în robot”, adecate că cu cine uă cu ce vrei să te visezi. Când apoi, pîn somn, ți auz glasul tău și dorința ta, tumna așe ti și visa. Bun gând, nu-i așe?

Ce-i drept, îi drept, și bătrânii noști o trăbuit să știe ceva asămănător cu asta. Că io tare bine-m aduc aminte dă povața tatii bătrân care, atunci când merem la culcare, mă sfătuie să mă gândesc la ce mi mai drag în viață, că atunci m-oi visa cu aceie și dăsigur oi ave on somn ușor.

Io, și d-atunci, după cât-o zi mai gre și năcăjită, sara prăbălesc să mă scap dă gândurile rele, c-așe mai iute mă pot uita a durmi. Da', sincer să fiu, tare bine m-ar prinde și miie o mașinărie japoneză.

Vă dorește sănătate cât mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

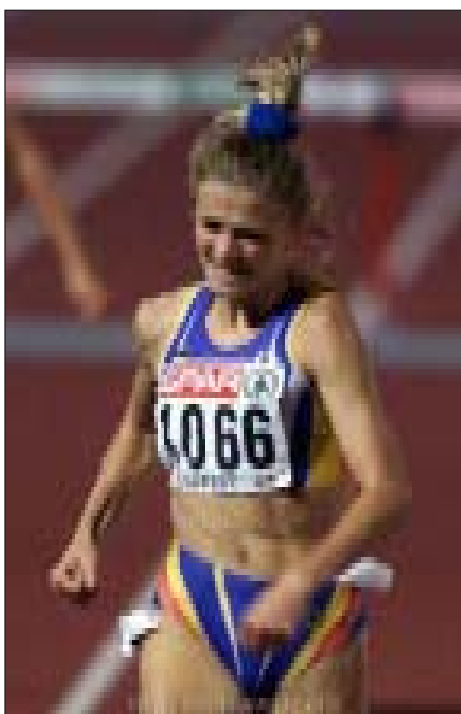
Atletism

Două medalii de bronz pentru români
la Campionatul Mondial din Budapesta

Cu cele două medalii de bronz, sportivii români au depășit rezultatul de acum un an, de la Birmingham, când delegația României nu a cucerit nici o medalie. Deși nu a beneficiat de aportul celei mai titrate sportive române, **Gabriela Szabo**, delegația română a încheiat excursia de la Budapesta cu o oarecare satisfacție. **Ștefan Vasilache** a adus prima medalie mondială în sală a băieților la săritură în înălțime, cu o performanță de 2,25 metri, împărțind treapta a 3-a a podiumului cu alți doi atleți. Cel de-al doilea bronz a fost adus de ștafeta feminină de 4x400 m, compusă din **Angela Moroșanu**, **Alina Răpănu**, **Maria Rus** și **Ionela Țârlea**, care s-a clasat pe locul 3 în finala disputată duminică, fiind cronometrată în 3 minute și 30,060 de secunde.

Medalia de argint al lui Ștefan Vasilache este o surpriză plăcută, pentru că atletul român a cucerit, la Budapesta, prima medalie la o întrecere mondială. Bucuria sportivului nu poate fi umbrit nici de faptul că trebuia să împartă locul al treilea cu alți doi colegi de ai lui. Bronzul adus de ștafeta feminină s-a obținut după ce în semifinală echipa românească a stabilit un nou record național. Cele patru atlete au dat dovadă de un spirit de luptă excepțional, iar Ionela Țârlea s-a putut consola, în sfârșit cu o medalie. Ea a ratat medalia de bronz, clasându-se pe locul al patrulea la 400 m individual. În ultimul schimb, Ionela Țârlea a alergat fantastic, depășindu-și adversara din imediata apropiere și amenințând furibund chiar argintul. „Acum îmi pare rău că n-am ieșit pe doi. Dar așa e, Dumnezeu îți dă un deget și tu vrei toată mâna! A fost greu pentru că am avut cinci curse în două zile și jumătate, dar la ștafetă întotdeauna alergi mai relaxat. Am simțit o presiune asupra mea, însă acum sunt fericită! Mă bucur nespus pentru această medalie”, și-a comentat alergătoarea evoluția de la Budapesta. La Campionatul Mondial de Atletism în Sală, care s-a desfășurat între 5-7 martie, sportivii români au mai înregistrat și alte performanțe dătătoare de speranță pentru viitor.

În finala de triplu salt masculin, **Marian Oprea** și-a îmbunătățit cel mai bun rezultat din acest sezon, sărind 17,19 metri și plasându-se al treilea după două serii de încercări. Apoi

însă s-a văzut coborât în clasament din cauza performanțelor superioare obținute de alți doi adversari. În cele din urmă, a terminat al cincilea. Foarte aproape de o medalie a fost și **Bogdan Țăruș**. Realizând cel

mai constant concurs din cariera sa, românul a ratat pentru doar doi centimetri urcarea pe podium. Cu 8,26 m, obținută din a cincia încercare, Bogdan a fost în urma rusului Șkurlatov (8,28), care a reușit însă o singură săritură valabilă în toată finala. În ultimul act al probei de lungime, **Adina Anton** n-a mai repetat performanța de cu o zi înainte, din calificări. Sâmbă-

tă, ea sărise 6,63 metri, cel mai bun salt al carierei. În finală însă, românca a depășit de trei ori, celelalte trei încercări valabile măsurând 6,43 m, 6,42 m și din nou 6,43. Cu acest rezultat, Adina s-a clasat ultima, a opta. În finala la triplu salt, **Adelina Gavrilă** a început bine, sărind 14,62 metri, cel mai valoros rezultat al ei din acest sezon. Instalată pe locul 4, ea a văzut însă mai departe cum adversarele izbutesc aterizări din ce în ce mai lungi în groapă și până la urmă a terminat pe locul al șaptelea al finalei.

„Sunt ținut aici ca un bibelou”

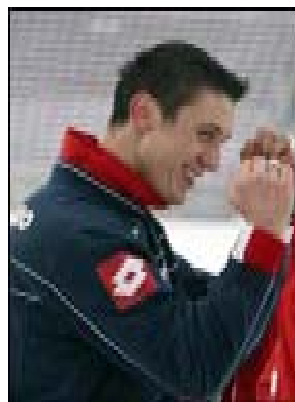
Viorel Moldovan își continuă evoluția excepțională, înregistrată după revenirea din iarnă la Nantes. Echipa românilor, în etapa a 27-a din prima ligă franceză, a câștigat cu 3-0 pe terenul lui Rennes, iar Viorel a înscris două goluri, câștigând duelul cu **Ladislau Bölöni**, aflat pe banca tehnică a gazdelor. „Adevărul este că sunt ținut aici ca un bibelou! Toți umblă cu atenție cu mine, nu care cumva să mă sparg”, a povestit Moldovan ziarului **Gazeta Sporturilor**.

Jucătorul român a prins 90 de minute de excepție, în timpul cărora, pe lângă cele două goluri marcate, a avut încă o bară și o ocazie singur cu portarul. Moldovan în șase meciuri din campionat a înscris de șapte ori, iar cu jocurile din cupă palmaresul lui este: 12 reușite în 10 meciuri. „Nantes a făcut, într-

adevăr, un meci formidabil. Ca să fac o glumă, ar fi greșit să spunem că noi am jucat cu Nantes, mai degrabă ei s-au jucat cu noi! Cred că dacă ar evolua așa în fiecare partidă, ar fi între primele trei echipe din Franța! Iar Viorel a jucat ca în tinerețe! Nu exagerez cu nimic, să știți. Pe lângă golurile marcate a im-

Fotbal

Dinamo I-a vândut și pe Marica

Ciprian Marica, până la sfârșitul săptămânii trecute a fost atacantul lui **Dinamo București**, club la care s-a format și a devenit un jucător stabil de prima divizie, înregistrând chiar și un debut de speranță la echipa națională. Fotbalistul de numai 19 ani a fost vândut, la sfârșitul săptămânii, echipei ucrainene **Saktyor Donețk**, antrenată de germanul **Bernd Schuster**.

Ucrainenii din bazinul Donețk dispun de condiții materiale excelente față de nivelul dotării formațiilor din zona ex-comunistă. Pentru noua lor achiziție din România au plătit lui Dinamo două milioane de dolari, legând cu Marica un contract pe o perioadă de cinci ani, cu un salariu de 600.000 de dolari pe sezon. Astfel la Sahtyor evoluează la ora actuală patru fotbaliști români: Florea, Raț, Stoican și Marica. Oficialii clubului l-au remarcat pe talentul atacantului cu ocazia dublei confruntări cu Dinamo, din cadrul primului tur al Cupei UEFA din 2003. După vânzarea fotbalistului s-a declanșat o dispută înfocată asupra subiectului, suporterii acuzând oficialii din șoseaua Ștefan cel Mare că în locul formării unei echipe competitive, sunt preocupați numai de îngroșarea conturilor bancare. Cei din urmă au motivat vânzarea atacantului cu faptul că înțelegerea dintre club și fotbalist urma să expire în această vară, termen după care Marica ar fi devenit liber la contract și clubul oricum l-ar fi pierdut în vară, atunci când nu mai

putea să aibă nici o pretenție materială, noua sa formație oferindu-i o indemnizație cu 20 de ori mai mare decât ceea ce avea la Dinamo. Revolta suporterilor este cauzată de faptul că directorul executiv al clubului, **Cristian Borcea**, a promis că după vânzarea lui Ianis Zicu, Dinamo nu se va mai dispensa de alți fotbaliști. Dinamo de la începutul anilor '90 este considerată o echipă care este capabilă să crească și să atragă tinerii jucători talentați, însă nu mai este în stare să-și țină la club pe o perioadă mai lungă. Este suficient să înșirăm doar trei nume care se află deja în formații puternice din Europa: **Adrian Mutu**, **Ianis Zicu** și **Nicolae Mitea**.

Între timp, fundașul român de la Sahtyor, **Flavius Stoican** a debutat în echipa la care s-a transferat încă anul trecut și nici nu-și putea dori un debut mai frumos la noua lui formație. În turul semifinalei de Cupă, disputat duminică, la Cernomoret, celălalt ex-dinamovist a marcat un gol de generic, de la 25 de metri și a dobândit victoria de 1-0 pentru echipa sa.

ROMÂNIA

Luni 15 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Teleshopping 7.15 Desene animate 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G. 9.00 Teleshopping 9.15 Cuptorul magic... cu Albertina și Malvina (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Serial. Poveste fără sfârșit 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Nocturne (R) 12.00 Serial. Vorba lui Jim 12.30 Lecția de privat... sau cum să te bucuri de frumos 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Telesciclopedia (R) 14.30 Pro Patria 15.00 Kronika 15.55 TVR în Direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.25 Știri 17.30 Reflecții rutiere 18.00 Jurnal 19.00 Iartă-mă! 20.00 Serial. Lori și Dan 20.30 Ochiul magic 21.30 Caravana premierelor 12.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniști 23.30 Film. O fată norocoasă 1.10 Jurnal (R) 2.10 Lecția de privat... (R) 2.40 Film. Teddy 4.10 România 1... și strada (R) 4.15 Jocul planetelor (R) 4.45 Serial. CSI-Investigații 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Marți 16 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Teleshopping 7.15 Desene animate 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G. 9.00 Teleshopping 9.15 Serial. Lori și Dan (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Serial. Poveste fără sfârșit 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Profesioniști (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Vector III. 14.00 Alege viața! 14.30 Kronika 15.55 TVR în Direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.25 Știri 17.30 Agenția de plasare 18.00 Jurnal 19.00 Film. Madame Sans-Genes 20.40 Magia filmului: Anthony Hopkins 21.00 Foc încrucișat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Poveste fără sfârșit 23.30 Film. La drum prin deșertul inimilor 1.05 Jurnal (R) 2.05 Alege viața! (R) 2.35 Film. O fată norocoasă 4.15 Spectacolul lumii (R) 4.45 Serial. CSI-Investigații 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Miercuri 17 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Teleshopping 7.15 Desene animate 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G. 9.00 Teleshopping 9.15 Spectacolul lumii (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Serial. Poveste fără sfârșit 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Poveste fără sfârșit (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Convițuri. Magazin pentru alte naționalități 15.10 Ex Libris 15.55 TVR în Direct 16.30 Serial. Sânge de țigan 17.25 Știri 17.30 Agenția de plasare 18.00 Jurnal 19.00 Film. Legea tăcerii 21.00 Foc încrucișat 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Nocturne 23.30 Film. Un sărut scurt 1.05 Jurnal (R) 2.05 Vector III (R) 2.35 Film. (R) La drum prin deșertul inimilor 4.10 România 1... și strada (R) 4.15 Sănătate pentru toți (R) 4.45 Serial. CSI-Investigații 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Joi 18 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Teleshopping 7.15 Desene animate 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G. 9.00 Teleshopping 9.15 Dincolo de hartă (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Serial. Poveste fără sfârșit 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Serial (R) Adio, Europa! 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Aventura sunetelor 14.00 Akzente 15.25 Vinul și viața 15.55 TVR în Direct 16.30 Serial Sânge de țigan 17.25 Știri 17.30 Agenția de plasare 18.00 Jurnal 19.00 Telectinemate: Alegerea Sofiei 21.35 Magia filmului 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Garantat 100% 23.45 Film. Prețul sărutului 1.25 Jurnal (R) 2.25 Dincolo de hartă (R) 2.55 Film. (R) 4.30 România 1... și filmul (R) 4.45 Serial. CSI-Investigații 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Vineri 19 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 7.00 Teleshopping 7.15 Desene animate 7.45 Teleshopping 8.00 Ora G. 9.00 Teleshopping 9.15 Jocul planetelor (R) 9.45 Teleshopping 10.00 Serial. Poveste fără sfârșit 10.50 România 1... și filmul (R) 11.00 Tezaur folcloric (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 România politică 14.30 Peceti domnească: Ștefan Cel Mare 15.00 Sănătate pentru toți! 15.30 Interes general 16.30 Clubul de comedie (R) 17.00 Doroftei din nou în ring! 18.00 Jurnal 19.00 Sot și soție. Concurs 20.30 România 1 și... strada! 20.40 Sot și soție 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Taverna 23.00 Serial. CSI-Investigații 0.50 România 1... și strada (R) 1.00 Clubul de comedie 1.30 Jurnal (R) 2.30 Vinul și viața (R) 3.00 Film. Prețul sărutului (R) 4.35 Serial. CSI-Investigații 5.25 Sănătate pentru toți! (R).

Sâmbătă 20 martie

6.00 Ceasul deșteptător 6.50 Teleshopping 7.00 Formula 1. Marele premiu al Malayeziei Întâlnire de basm 9.00 Teleshopping 9.15 Debut 50 plus 10.00 O vedetă populară 11.00 Formula 1 (R) 12.00 Spectacolul lumii 12.30 Cuptorul magic... cu Albertina și Malvina 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Cartea TvRecordurilor 14.30 Lumii ascunse. Documentar 15.00 Film. Întoarcerea Panterei Roz 16.55 România 1... strada! 17.00 Telesciclopedia 18.00 Jurnal 18.30 Surprize, surprize... 21.00 Gala de box profesionist: Leonard Doroftei – Chucky Tschorniaowski 23.00 Jurnalul de noapte 23.15 Serial. CSI-Investigații 0.05 Profesioniști (R) 1.05 Spectacolul lumii (R) 1.30 Jurnal (R) 2.00 Aventura sunetelor (R) 2.30 Debut 50 plus (R) 3.15 Ochiul magic (R) 4.15 O vedetă populară (R) 5.15 România 1... și strada (R) 5.25 Teleshopping.

Duminică 21 martie

6.00 Universal credinței 7.30 Desene animate 8.00 Formula 1. Marele premiu al Malayeziei 10.00 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Lumea-n care trăim 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Studio Formula 1. 13.55 Formula 1. Marele premiu al Malayeziei 15.55 Bravissimo! 17.45 Tragerile Loto 6/49 și noroc 18.00 Jurnal 18.55 Fotbal 21.00 Minutul 91. 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Trecut de neiertat 23.55 Serial. CSI-Investigații 0.45 Garantat 100% (R) 2.00 Jurnal (R) 2.50 România 1... și strada (R) 3.00 Lumea-n care trăim (R) 4.00 Bravissimo! (R) 5.40 Teleshopping.

TVR

Luni 15 martie

6.00 Top Sport (R) 6.30 Vacanță la Roma (R) Emisiune-concurs 7.30 Piersic Show (R) 9.00 Ora fără catalog (R) 10.00 Veni, Video Vici 10.15 Film. Puzzle (R) 11.15 Atenție, se cântă! (R) 12.45 Video clipe 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Primul pas 15.00 ECO – Magazin 15.30 Atlas (R) 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Comorile Toscanei 18.00 Serial. Pasiuni 18.45 Video clipe 19.00 Telegiurnal 19.30 Auto Club 20.00 Serial. Rauzan 20.45 Teatru: Meșterul Manole de Lucian Blaga 22.30 Serial. Fotografii de scandal 23.20 În vizită la noi acasă (R) 23.50 Comorile Toscanei (R) 0.50 Film. (R) Când bărbaiți nu-ți dau pace 2.35 Serial (R) Fotografii de scandal 3.20 Serial (R) Cracker – psihologia crimei 4.15 Știrile serii 4.45 Serial. (R) Lois și Clark 5.30 Telegiurnal (R).

Marți 16 martie

6.00 Auto Club (R) 6.30 Călător în Orient 7.00 Expediție în necunoscut. Documentar 7.30 Serial. (R) Pasiuni 8.15 Serial. (R) Rauzan 9.00 Serial. (R) Rebelii 9.45 Tonomatul DP2 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Video clipe 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Emisiune în limba germană 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Răscruci 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Pe urmele dinozaurilor. Documentar 18.00 Serial. Pasiuni 18.45 Video clipe 19.00 Telegiurnal 19.30 Puls 20.04. 20.00 Serial. Rauzan 21.00 Film. Homer și Eddie 22.35 Serial. Familia și legea 23.30 Răscruci (R) 24.00 Documentar (R) 1.00 Film. (R) 2.50 Video clipe (R) 3.05 Serial (R) 4.00 Știrile serii 4.30 Ferma (R) 5.30 Telegiurnal.

Miercuri 17 martie

6.00 Puls 2004 (R) 6.30 Călător în Orient. Documentar 7.00 Expediție în necunoscut. Documentar 7.30 Serial. (R) Pasiuni 8.15 Serial. (R) Rauzan 9.00 Serial. (R) Rebelii 9.45 Tonomatul DP 2. 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Video clipe 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Parnasul. Emisiune în limba maghiară 15.00 Patrimoniu 15.30 Insolit 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Magia Egiptului. Documentar 18.00 Serial. Pasiuni 18.45 Video clipe 19.00 Telegiurnal 19.30 Acces la succes 20.00 Serial. Rauzan 20.45 Film Răul speranței 22.30 Eurofotbal 23.30 Insolit (R) 24.00 Magia Egiptului (R) Documentar 0.50 Film. (R) 2.30 Patrimoniu (R) 3.00 Eurofotbal (R) 4.00 Știrile serii 4.30 Natură și aventură (R) 5.00 Medalion de interpret (R) 5.30 Telegiurnal (R).

Joi 18 martie

6.00 Acces la succes (R) 6.30 Călător în Orient. Documentar 7.00 Expediție în necunoscut. Documentar 7.30 Serial. (R) Pasiuni 8.15 Serial. (R) Rauzan 9.00 Serial. (R) Rebelii 9.45 Tonomatul DP2. 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Video clipe 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Cafeneaua imaginară. Emisiune în limba maghiară 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Semne 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Șapte minuni ale lumii 18.00 Serial. Pasiuni 18.45 Video clipe 19.00 Telegiurnal 19.30 Miracolul corean. Documentar 20.00 Serial. Rauzan 20.45 Film. Actorii 22.35 Serial. Nemuritoarea 23.30 Semne (R) 0.10 Șapte minuni ale lumii. Documentar 1.05 Film. (R) Actorii 2.55 Video clipe (R) 3.10 Serial. (R) Nemuritoarea 4.00 Știrile serii 4.30 Televiziunea dragostea mea (R) 5.30 Telegiurnal (R).

Vineri 19 martie

6.00 Miracolul corean (R) Documentar 6.30 Călător în Orient. Documentar 7.00 Expediție în necunoscut. Documentar 7.30 Serial. (R) Pasiuni 8.15 Serial. (R) Rauzan 9.00 Serial. (R) Rebelii 9.45 Tonomatul DP 2. 12.00 Magazinul studiourilor teritoriale 12.45 Video clipe 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Fiica oceanului 14.00 Împreună, în Europa 15.00 Marile cârți ale omenirii 16.00 Știri 16.10 Serial. Rebelii 17.00 Via Sacra. Documentar 18.00 Serial. Pasiuni 18.45 Video clipe 19.00 Telegiurnal 19.30 Spune-mi ce te doare 20.00 Serial. Rauzan 20.45 D'ale lui Mitică 21.45 Film. Chemarea Afroditei 23.30 Eco – Magazin (R) 24.00 Marile cârți ale omenirii. Documentar 1.00 Film (R) 2.45 Video clipe (R) 3.00 D'ale lui Mitică (R) 4.00 Știrile serii 4.30 Via sacra (R) 5.30 Telegiurnal (R).

Sâmbătă 20 martie

6.00 Spune-mi ce te doare (R) 6.30 Călător în Orient. Documentar 7.00 Expediție în necunoscut. Documentar 7.30 Serial. (R) Pasiuni 8.15 Serial. (R) Rauzan 9.00 Serial. (R) Rebelii 9.45 Veni, Videi, Vici! 10.00 Top Sport 10.30 Conjugând verbul „A ști” 11.00 Natură și aventură 11.30 Casa mea 12.00 Ora fără catalog 13.00 Serial. O femeie face carieră 13.30 Atenție, se cântă! 15.00 Fotbal 17.00 Rugby: Anglia – Țara Galilor 18.45 Box. Gala de box profesionist 22.00 Film. Înscenarea 23.40 Concerte 0.40 Fotbal (R) 2.30 Film. (R) 4.05 Rugby 5.45 Telegiurnal.

Duminică 21 martie

6.00 Casa mea (R) 6.30 Călător în Orient. Documentar 7.00 Expediție în necunoscut. Documentar 7.30 Medalion de interpret 8.00 Ferma 9.00 În vizită la noi acasă 9.30 Arca lui Noe 10.00 Clubul Ancuței 10.25 Desene animate 10.50 Serial. Viața de cămine 11.15 Serial. Lois și Clark 12.00 Fotbal în sală: Odorhei – AFC Bodu 13.30 Atlas 14.00 Piersic Show 15.30 Ruleta rusească 16.00 Rugby: Scoția – Franța 17.45 2/ TVR 2. 18.15 Serial. Aventurile lui Sindbad 19.00 Telegiurnal 19.15 Vacanță la Roma 20.15 Televiziunea, dragostea mea 21.15 Diamante de gând 21.30 Film. Ucidemă din nou 23.15 Serial. Cracker – psihologia crimei 0.15 Remix 1.15 Rugby (R) 3.00 Vacanță la Roma (R) Emisiune-concurs 4.00 Știrile serii 4.25 Serial. (R) 5.15 Ruleta rusească (R) 5.45 Telegiurnal (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

15 MARTIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

16 MARTIE, MARȚI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 MARTIE, MIERCURI (redactor: Anamaria Brad)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

18 MARTIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 MARTIE, VINERI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.55: Avanspremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 MARTIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” – magazin radiofonic euroregional 15.58: Încheiere.

21 FEBRUARIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

17 martie 2004 (mtv ora 14.25)

Reluare: 20 martie 2004 (m2 ora 11.15)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

După știrile și informațiile săptămânii, programul în limba română va difuza două reportaje filmate la doi români cu spirit de întreprindere. Mihai Isai a construit recent un restaurant în hotarul Micherechiului, iar multumită incusinței lui Tiberiu Bordaș, la Bichișciaba și Giula, de mai bine de un deceniu funcționează câte o școală de limbi străine. Avanspremiera de față din greșeală a fost anunțată și săptămâna trecută. De aceea, conținutul emisiunii de miercuri n-a coincis cu cele anunțate dinainte, fapt pentru care ne cerem scuze!

Realizator: **Aurel Becan**

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 15 martie 2004

16.05–16.45 Universal culturii 16.45–17.00 Dialog spiritual 17.00–17.30 EVAntai 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Marți, 16 martie 2004

16.05–16.30 De la om la om 16.30–17.00 Cronică germană (emisiune în limba germană) 17.00–17.30 Grădina tranziției 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Miercuri, 17 martie 2004

16.05–16.30 Viața la țară 16.30–17.00 Panoramic sud-vest (emisiune în limba maghiară) 17.00–17.15 Sănătatea ta 17.15–17.30 Zona IT 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Joi, 18 martie 2004

16.05–16.30 Spații subiective 16.30–17.00 Orizonturi sârbești (emisiune în limba sârbă) 17.00–17.30 Balanța de joi 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Vineri, 19 martie 2004

16.05–16.30 Teleaudiența 16.30–17.30 Locuri cu povești 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Sâmbătă, 20 martie 2004

16.00–17.30 Timișoartă internațional 17.00–18.00 Rugby – Anglia–Țara Galilor.

Duminică, 21 martie 2004

16.00–17.45 Rugby – Scoția–Franța 17.45–18.00 Muzica.

Sponsorul nostru

Internet aproape pe gratis!

De la **625 Ft brut** pe luna, cu tarife subvenționate de stat!

Bichisciaba Matáv Pont,
Postaköz Tel.: 66/445-544

axelero
tiszarpet

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24

pe 756 kHz

UMOR

FM 92,1 MHz STEREO RADIO

VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 259-430552, Fax.: 259-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vârstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

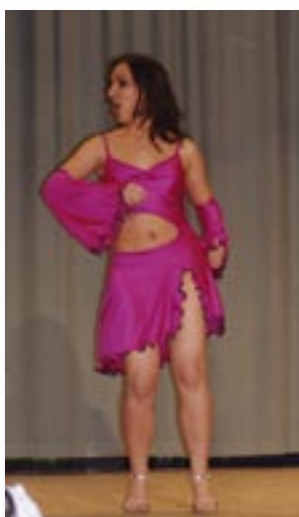
SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sâmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

CARNAVALUL COPIILOR

Grădinița din Micherechi

Liceul „N. Bălcescu”

Bal de binefacere la Apateu

Școala generală din Apateu organizează bal de binefacere anual o dată, cu scopul de a colecta bani pentru sponsorizarea unor programe, tabere sau excursii, destinate copiilor. Pentru a atrage cât mai mulți părinți și participanți dornici de a se distra, școlarii s-au pregătit cu un spectacol frumos. Și organizatorii s-au putut bucura de succes, deoarece au primit sprijin (în formă de cadouri sau bani) din mai mult de o sută de locuri. Încasarea netă a fost 368 de mii de forinți, ceea ce pe cap de copil înseamnă circa 3 mii de forinți. Această sumă va asigura posibilitatea organizării unei excursii de o zi pentru copiii de la grădiniță și unei excursii de două zile pentru elevii de la școală.

V. J.

FOAIA
românească

12 MARTIE 2004
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Laura Martin, Rita Pátcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bihor și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.